

Picémara Wâdé na é wii wà Maréko Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Maréko, na jè nee mwara pâ Ioane, é, Ioane-Maréko. (Còo *Apostolo* 13.5; 15.37–41.) Ru piwakè naima ma Pétèru, pwi jè *apostolo, na é piwiâ tée diri pâ namuru na é ina ma pwa wà Iésu. Â géé na càùé, â é mwa wii wà Maréko.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 55 ma 65 (wâmwünyabweri 25–30 naja géé na càùru ê pai bà kà Iésu). *Tii kà Maréko*, âna pwi tii na tapoo wii naa na tèpa ârapàpé tii (*Mataio*, ma *Maréko*, ma *Luka*, ma *Ioane*), na rà piwiâ ê wâro kà Iésu Kériso. Wâru popai na *Tii kà Maréko*, âna tâa mwara na *Tii kà Mataio*, ma *Tii kà Luka*.

É wii tâi?

Tà tèpa cèikî naa goo Iésu na càra caa tèpa *Juif, na rà wâro wâgòroigé jii Palestine (napô kà tèpa Juif). Wà Maréko, âna é napéaati pâ neere ére, ma pâ popai ma nyamanya kà tèpa Juif.

Cina é wii?

É inapàpari popai kà Iésu na é todàjè, ba na jè tèpa âboro kêe. Jè wàrapwiri wiàna jè tâa gooé na diri pâ tòotù, â càcaa géé goo wâro wiàra pâ naèà, é, nyamanya. Wiàna jè tèpa âji âboro kà Iésu, â jè o mwa picâri pwacèwié.

Dà êre é tii bèeni?

É paari wà Maréko pà wà Iésu Kériso, âna é *Pwina naî Pwiduée na dau pwa pàtamee, â jèpwi mwara, âna é pwi âboro pwacèwiijè. É medarijè naa na ipakîri, ba na é piâboro kîri kâjè. É tu pà naa goro î tèpa âboro (1.31); é tàma nyi nari èpo â é *pwényunyuâarirà (9.36). É tère pai picâri kâra pà âboro, â é meaarirà (1.41). Â wàé, âna é picâri ba kâjè, â é bà naa goro *kurucé ba kâjè diri âboro gòropuu.

É pwina é pwa wà Iésu, âna é pwina âjimuru tà Maréko. Wâru pà wakè kà Iésu na é pwa goro pàtamee (*miracles*) na wii naa na tii bèeni. É nama tiâu maagé kà tèpa âboro. É tü târa pà duée. É nama rà wâro còwâ tàpé na rà bà. Maina pàtàmara pwâratùra kêe pwacèwii Caa kêe. Diri é pwina é pwa wà Iésu, âna *paâjupâra é auina kêe pà: «É *Mwaciri kà Pwiduée, âna ée jèe wâmwünyabweriwà.»

Rà pò gooé wà tèpa âboro, â rà pitawèerirà pà: «Wàilàapà pwi âboro bèeni?»

Pai tòpi kà Pétèru tà Iésu naa na Maréko 8.29 «Wâgà, âna gà pwi *Mesia, pwi ukai na gà me gée goo Pwiduée», âna êre *Tii kà Maréko*. Ba wà Iésu, âna é pwi ukai na é me gée goo Pwiduée, ba na é naa tâjè é *âji wâro jaa Pwiduée tapoo nabà, â dàra gòiri.

Pai pitàgoo tii kà Maréko

Ipwabwàti Iésu târa wakè kêe (1.1-13)

Wakè kà Iésu naa Galilée (1.14-8.26)

É todà tèpa câmu kêe

É nama tiàu maagé kâra pâ âboro
 É tü târa pâ duée; é pacoò pòu
 É pwa ucina tà tèpa âboro
 É pacâmuri tèpa câmu kêe (8.27-10.52)
 Rà côo pâ é pwi Mesia
 Paari pai maina ma muugère kêe
 É ina pai bà ma wâro còwâ kêe
 É tò naa Iérusaléma (11.1-13.7)
 É pacâmuri tàpé na rà pâra wiâê
 É ina pwina o tèepaa na pwâadèrèè
 Pai bà ma wâro còwâ kêe (14.1-16.20)

Popai kà Ioane Pwi a piupwaa

Mataio 3.1-12; Luka 3.1-18; Ioane 1.19-28

¹ Tapoo naani ê *Picémara Wâdè goo Iésu *Kériso,
 *Pwina naî Pwiduée.

² Ba jèè wii naa na tii kà *péroféta Isaia [ê popai
 bèeni kà Pwiduée]:

*Go mwa panuâ paé
 pwi a pa popai kôo.
 Ée mwa pâbéaa'gà
 ma pwabwàti naigé'gà.*

Malachie 3.1

³ *Pwa pwi âboro naa namaré
 na é tomara too:
 “Ée me Pwi Ukai!
 Pwabwàti ê naigé!
 Pwa ma bàracaari
 pwi ére na ée pâ wê!”*

Ésaïe 40.3

⁴ Êkaa na wàrapwiri, na é tèepaa me wà *Ioane Pwi a piupwaa, naa namaré. Â é tomara too pâ: «Guwà pinünüma ma guwà biiwà. Â guwà pwa ma *upwaawà, ba na paari pâ pitòotéri ê wâro kàwà. Â, na wàrapwiri, â ée mwa pwanauri tâwà ê pâ èpà kàwà wà Pwiduée.»

⁵ Â rà nye tà medari Ioane diri pâ âboro géee napô *Judée ma *Iérusaléma. Â rà inapàpari ê pâ èpà kàra, naa naporomara ê pâ âboro diri. Â é upwaarà, naa nairiwâ Ioridano.

⁶ É coona é ârabwée, na pwa goro wàra kaamela*. Â é piié goo karapuu parawére macii. Â é uti ê pâ kòrée, â é wâdo ê narapuutâ.

⁷ Â é inapàpari pâ: «Wà pwi âboro na ée mwa me pwicò kôo, âna dau pwa pàtamee jiio. Càcaa pâriô ma go cùuo boo, ma go tipi ê otàpwe goro é du wâraâê† [ba é Pwi Ukai].

⁸ Â wâgo, âna go upwaawà goro jawé, êco na wàé, âna ée mwa upwaawà goro é *Nyuââê Pwicîri.»

Upwaa Iésu ma tacaié

Mataio 3.13–4.11; Luka 3.21–22, 4.1–13

É upwaa Iésu wà Ioane

⁹ Na pàara bèepwiri, â é tèepaa me wà Iésu, géee Nazareth wâ Galilée. Â é upwaaé wà Ioane, naa nairiwâ Ioridano.

1:4 Apostolo 13.24, 19.4 **1:6** 2 Rois 1.8; Mataio 11.8 * **1:6** Kaamela—Chameau. Na é coona é ârabwée bèepwiri wà Ioane, â é pwaduwa kà Élia, pwi péroféta biu, ma pwi âboro imaina kà tèpa Juif.

1:7 Apostolo 13.25 † **1:7** Tipi é otàpwe goro é du wâraâê—Ê wakè kà tèpa ênawéna na dau kîri.

10 Â, na é còobé gée najawé wà Iésu, â wà Ioane, âna é côo ê napwéretòotù na tidàpa. Â é nye côo kaa ê Nyuââê Pwicîri, na é gére boome naa gò Iésu pwacèwii ê déamu.

11 Â é tère ê pwâratùra na me gée napwéretòotù, na ina tà Iésu pâ: «Gà Pwina naîô [na caapwi co] na go dau mearigà. Wâgà kaa âna go jèe nye pitòrigarigà, ba dau wânümmoogògà.»

É tacai Iésu wà Caatana

12 Gée na càué, â é pâra wà Iésu naa namaré, ba é popaé pâ naawê ê Nyuââê Pwicîri.

13 Â é tâa wê naa na ê 40 tòotù. Â é tacaié wà *Caatana. Â é tâa jaa ê pâ macii a piugà wà Iésu. Â, na pwi pâara-bà, âna rà ipwa âboro kîri kêe wà tèpa *angela.

É todà tèpa tapoo câmu kêe Iésu

Mataio 4.12-22; Luka 5.1-11

14 Na jèe tòotù, â rà tâjùru wà Ioane, â rà tòpòé naa na karapuu. Â é pâra wà Iésu naa napô Galilée. Â é inapàpari ê Picémara Wâdé goo Pwiduée.

15 Â é ina tàra pâ: «Jèe tèepaa ê pâara, na é jèe pitòrigari wà Pwiduée. Ba ê Mwaciri kêe, âna ée jèe wâmwünyabweriwà! Guwà tòotéri ê wâro kàwà, â guwà cèikî naa goo ê Picémara Wâdé kêe!»

16 Â é pâra wii bàrawià Galilée wà Iésu. Â é côo wà Simona Pétèru ma André, tupédu aéjii, na ru tàgère tòpò é puà naa najawé. Ba tupédu a taa ârawéa.

17 Â é ina tàru wà Iésu pâ: «Gàu me wiâô! Â go o mwa pwa ma gàu tupédu a pwapuàri âboro.»

18 Â nye géewê kaa, â ru naaco ê puà kàru, â ru pâra wiâê.

19 Â rà tàpo dau paé, â wà Iésu, âna é côo Jacques ma wà pwi aéjii kêe, Ioane, tupédu naî Zébédée, na ru tàgére pwàni ê puà gòro wànga kàru.

20 Â é nye nama todàru kaa wà Iésu. Â ru panuâ caa kàru, naa gòro i wànga ma wà tèpa wakè kàra. Â ru pâra wiâ Iésu.

*É nama wâdé côwâ pâ âboro na wâru
Mataio 8.1-4, 14-17; Luka 4.31-5.16*

21 Rà tèepaa pâ wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe, naa na village Capernaüm. Â é tò naa na *wâra pitapitiri, na tapoo *tòotù pwicîri. Â é pacâmuri tèpa âboro [goro ê popai kà Pwiduée].

22 Â rà pò goo ê pai tûra kêe. Ba câe caa pwaduwa kà tèpa *dotée goro ê Naèà, [na rà ina ê pwina rà ina wà pâra tàpé]. Ba é nye tûra gée gooé.

Pwi âboro na pwa duée gooé

23 Nye po napwiri kaa, na é tò naa na wâra pitapitiri ê pwi âboro na pwa duée gooé. Â é wiikau burâ ina pâ:

24 «Ée! Iésu gée Nazareth, nye ticè cèna gà pwa jaabà! Gà me na tubaèpà tâbà? Go tàgére côoinagà, ba wâgà pwi âboro, na é pitòrigarigà wà Pwiduée, â é panuâgà me!»

25 Â é nye kànari kaa i pé duée, wà Iésu, ma ina têe pâ: «Gà târi pwâgà, â gà còobé gée goo pwi âboro bèepwiri!»

26 Â é nye ngarü pwini kaa i duée, â é còobé burà uu gée gooé.

27 Â nye po dàpàgà târa diri ê pâ âboro, â rà pitawèerirà jècaa, ma ina pâ: «Dà cèna é gére pwa? Wà pwi âboro bèeni, âna é pacâmurijè goo jè pai pwa na bwaa âmuê. Ba napwa ê pwina é ina, âna pwa pàtamee. Â é pitûâ kâra mwara pâ duée, â rà pitêre dèe!»

28 Â nye pâra kaa ê jèkutâ goo Iésu, pitiri ê napô Galilée.

Tô nyaa kà wâdà Simona Pétéru

29 Wà Iésu, âna é còobé gée na wâra pitapitiri. Â é nye nama pâra kaa naa jaa Simona ma wà André. Â ru pâra wiâê wà Jacques ma Ioane.

30 Ūna rà tèepaa naawê, â rà nama ina tà Iésu wà tâpé na rà gére tâa wê, pâ, wà tô nyaa kà wâdà Simona, âna é gére puu, ba é pitòoka.

31 Â é medarié wà Iésu, â é tu pâ naa goro îê, â é dàgòtùé ma é tâa. Â nye tiâu kaa ê pitòoka kêe! Â é [cimadò â é] naa èrà.

Wâru mwara tèpa maagé

32 Na bàrane‡, â rà popa medari Iésu diri tèpa maagé, â wà mwara tâpé na pwa duée goorà.

33 Â rà pitanaimarirà naa goropwârawâ wà diri tèpa âboro na pwi village-bà.

1:26 Maréko 9.26 **1:28** Mataio 4.24 ‡ **1:32** Na bàrane—Grec: Na bàrane, gée na càuru é pai duu kâra é tòotù. Jèe nabwé tòotù pwicîri kâra na capàto na bàrane.

34 Â é nye pwa ma tiàu diri kaa ê pâ na jèpapara maagé wà Iésu. Â é tü târa mwara ê pâ duée na wâru. Êco na câé caa panuârà ma rà tùra, ba rà jèe tâmogòorié§.

Wakè kà Iésu naa Galilée

35 Na dàuru kêe, na bwaa ne, â é còobé wà Iésu. Â é pâra naa na jè ére na ticia wê. Â é pwapwicîri.

36 Â rà pâra nau mudèe wà Simona ma wà tèpa bée.

37 Â rà ina tée pâ: «Rà po mudàgà diri ê pâ âboro.»

38 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà me, ma jè pâra géeni, naa na pâra village na tàpo wâmwünyabwerijè. Ba wâdé na go inapàpari mwara naawê ê Picémara Wâdé. Ba wâépwiri majoroé ma go boome*.»

39 Â é pâra pitiri wâ Galilée, â é picémara ê Picémara Wâdé, naa na pâ wâra pitapitiri. Â é tü târa ê pâ duée.

Pwi jè a pwa maga

40 É me burà Iésu wà pwi jè a pwa maga†. Â é tüu jùrué araé, â é ilari jiié pâ: «Au! Wiàna nye nümaga, â gà o nama tiàu maagé kôo.»

1:34 Maréko 3.10–12 § **1:34** *Câé caa panuârà ma rà tùra...* Ba câcaa pâji pâara kêe, ma é pipaarié tà diri tèpa âboro. **1:35** Mataio 14.23; Maréko 6.46 * **1:38** *Ma go boome—é, Ma go pâra géé Capernaüm—Grec: Ma go tèepaa me.* **1:39** Mataio 4.23, 9.35
 † **1:40** *Maga—Lèpre.* Wà tèpa Juif, âna rà miiri tèpa pwa maga.

41 Â é dau meaarié wà Iésu‡. Â é tùu pâ îê, â é tu naa gooé, â é ina tée pâ: «Nümo! Wâdé na tiâu ê maagé'gà!»

42 Â nye tiâu jiié kaa ê maagé kêe, â é jèe wâdé.

43 Â é ina ba gòo tée wà Iésu pâ: «Gà pâra,

44 â gà pwacôoco, â gà cibwaa pwa jèkutâri! Êco na gà pâra nau ipaarigà tà pwi a pwa ârapwaaailò, â gà naa tà Pwiduée i pwi *ârapwaaailò na ia é ina wà *Moosé naa na *Naèà kêe. Ba na wàrapwiri, â rà o còo diri wà tèpa âboro pâ gà jèe wâdé.»

45 Â é pâra i pwi âboro, êco na [câé caa pwa i pwi ia é ina tée wà Iésu. Ba] é piwiâ târa diri ê pâ âboro ê pwina tèepaa mariê. Â wàépwiri ê pwi majoroé ma câé caa pipaarié wà Iésu, naa na pâ village. Â é tâa na pâ ére na aupiticia. Â rà nye tà me mariê naawê ê pâ âboro géé na diri ê pâ ére.

2

*É nama wâdé còwâ pwi a pitâbwamwa
Mataio 9.1-8; Luka 5.17-26*

1 Géé na càùru ê pàra tòotù, â é wâjué me còwâ naa na village Capernaüm wà Iésu. Â rà tée pâ é wâ pwârawâ.

2 Â wâru pâ âboro na ipitirà naawê, â jèe ticè autâa kàra, tia goropwârawâ. Â é inapàpari tàra ê popai kà Pwiduée.

‡ 1:41 Â é dau meaarié wà Iésu—é, É dau putàmu goo pwiri wà Iésu. Pwiri càcaa wâdé tée, na nama inapàpari pâ, é pwi Mesia. 1:44
Lévitique 14.1-32

³ Â rà tèepaa me ê pàra âboro, na rà popa me ê pwi âboro na é pitàbwamwa. Ârapàpé tàpé gée goorà, na rà pitûriê me.

⁴ Êco na ticè pai pwa wèe ma rà tòpòè na ara Iésu, majoroé ê pai wâru wàra ê âboro. Â rà [tàmee too naa gòrowâ*, â] rà dàgòtù ê jè ére gòrowâ, wâcicima wâna na é tâa wê wà Iésu. Â rà panuâ boo wà i pwi a pitàbwamwa, na é puu gòro ê aupuu kêe.

⁵ Â é pò goo ê cèikî kà tèpa âboro bèepwiri, wà Iésu, â é ina tà pwi a pitàbwamwa pâ: «Pwina naîô, jèe pwanauri ê pâ èpà'gà.»

⁶ Rà tâa wê mwara ê pàra tèpa *dotée goro ê Naèà, â rà niimiri pâ,

⁷ 'Kaa! É tûra ba èpà naa goo Pwiduée wà pwi âboro bèeni [ba é nama ipaiwàilu ma wàé]! Wàilàpà na tâmogòori ma é pwanauri ê pâ èpà? Na nye wàco Pwiduée!'

⁸ Êco na é nye tâmogòori kaa ê pwina rà niimiri wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Gorodà na wàrapwiri ê pâ pwâranümawà?

⁹ Piticècoé na go ina tée pâ: “Jèe pwanauri ê pâ èpà'gà” jii na go ina tée pâ: “Cimadò, â gà pa é aupuu'gà, â gà pâra†.”

¹⁰ [Â wiàna pâri ma go nama é pâra na arawà diri] â guwà mwa tâmogòori pâ, pwa tàrù kà *Pwina naîri âboro, ma é pwanauri ê pâ èpà kà tèpa âboro naani gòropuu.»

Â é ina tà pwi a pitàbwamwa pâ:

* **2:4** Gòrowâ—Pwa goro puu, â po bàracaari bwàti, â pâri ma jèe pâra gò. Còo Mataio 24.17. † **2:9** Còo note goo Mataio 9.5.

11 «Go ina tâgà ni pâ: Gà cimadò, â gà popa ê aupuu'gà, â gà pâra naa jaagà.»

12 Â é nye cimadò kaa naa nabibiu kêra i pâ âboro, â é nye popa kaa ê aupuu kêe, â é còobé.

Â rà pò wà tèpa âboro, â rà ina pâ: «Ée! Câjè caa mu caa còo cè muru cèna wàrani!» Â rà pwamaina Pwiduee.

É todà Lévi

Mataio 9.9-13; Luka 5.27-32

13 É wâjué còwâ naa bàrawiâ Galilée wà Iésu. Â wâru ê pâ âboro na rà picàù wiârâ medarié. Â é pacâmurirà goro ê Popai.

14 Ũna é pâra wii naigé, â é còo wà Lévi, pwina naí Alphée, na é gére tâa na é wâra *tò mwani wâripû‡. Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà me wiâô!»

Â é pò ma cimadò wà Lévi, â é pâra wiâê.

15 Gée na càué, â rà pi-ija wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe naa jaa Lévi. Â wâru pâ âboro na rà pi-ija naima ma wàilà—wà tèpa tò mwani, ma wà pâra tàpé na èpà wâro kàra. Ba jèè pâ nau wâru âboro, na rà pâra wiâê.

16 Rà tâa wê mwara wà pâra tèpa dotée goro é Naèà, gée goo tèpa *Farasaio. Â rà còo pâ rà pi-ija naima wà Iésu, ma wà diri tèpa âboro bèepwiri. Â rà ina tà tèpa câmu kêe pâ: «Gorodà na wà pwi caa kàwà, âna rà picaaija ma pibéera ma tàpé na èpà é wâro kàra, ma wà tèpa tò mwani?»

17 Â é tère wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Càra caa bu dotée wà tàpé na rà wâdé. Â nye wàco tàpé na rà

‡ 2:14 Wâra tò mwani wâripû—Bureau des impôts.

2:16 Mataio

maagé. Cêgo caa me, nau todà tàpé na rà tà niimiri pà wâdé ê wâro kàra. Bwa! Go me nau todà tàpé na rà tà tâmogòori pà èpà ê wâro kàra.»

Ucina goro pipwanya

Mataio 9.14-17; Luka 5.33-39

¹⁸ Na jè tòotù, â wà tèpa câmu kà *Ioane Pwi a pi-upwaa ma wà tèpa Farasaio, âna rà gére pipwanya. [Rà panuâ ê ija na jè ji pàara, ba na rà pwapwicîri tà Pwiduée.]

Â rà medari Iésu wà tèpa âboro, â rà ina tée pà: «Rà tàgére pipwanya wà tèpa câmu kà Ioane, ma wà tèpa câmu kà tèpa Farasaio. Â gorodà na càra caa pipwanya wà tèpa câmu'gà?»

¹⁹ Â é tòpi tàra pà: «Gona rà o pipwanya, wà tàpé na jè todàra naa goro ê piéa, na é bwaa tâa jaarà wà pwi a piéa? Bwa! Rà pi-ija ma wâdo.

²⁰ Êco na o mwa me ê tòotù na ée mwa pàra jiiirà wà pwi a piéa. Â géewê, â rà o mwa bàra pipwanya.

²¹ «Â nye ticè jè âboro, cèna é popa ê jè noo kâra imwaano na bwaa bwùu, ma é taiti naa goro ê pwina jèe dòroé. Ba [wiàna é nuwa i imwaano, â] o dàdàpa ê gòobàra ê imwaano na jèe dòroé. Â o mwa dau maina kaa ê aumadàpa goo.

²² «Guwà côo ê *wâra jawé na pwa goro parawére macii§: Cêjè caa popa ê dipâa na bwaa âmuê, ma jè upwâwii ê wâra jawé na jèe dòroé. Ba o taaò i wâra jawé [ba pwacoé ma é tée]*. Â o tubatiàu i dipâa

§ 2:22 *Wâra jawé...* Côo ê ânuuru i wâra jawé na Mataio naporomee

9. * 2:22 *Pwacoé ma é tée*—É biyé i dipâa na bwaa âmuê, â é pitoo ê pwéretòotù. Â wiàna jèe dòroé i wâra jawé, â o taaò, ba pwacoé ma é tée i parawére macii, ba é jèe îgé.

bau i wâra jawé. Bwa! Wâdé na jè tòpò ê dipâa na bwaa âmuê, naa na ê wâra jawé na bwaa bwûu!»

Pwi apooro tòotù pwicîri

Mataio 12.1-8; Luka 6.1-5

²³ Na jè *tòotù pwicîri, â rà pâra wii ê naigé na tapàgà na aupwanapô wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â wii naigé, â rà tàpo pétâ pâ pwâra blé wà tèpa câmu.

²⁴ Â rà ina tà Iésu wà pâra tèpa Farasaio pâ: «Pwi-
ini, gona cina rà pwa na wàrapwiri wà tèpa câmu'gà?
Âna muru na papwicîri, na ê tòotù pwicîri!»

²⁵⁻²⁶ Â é tòpi tàra pâ: «Gona bwaa câguwà caa pûra
naa na tii ê pwina é pwa wà pwi ukai *Davita, na
pàara kà Abiatar, pwi caa kà tèpa pwa *ârapwaaailò?
Ba, na jè tòotù, â rà copwa, wâilà ma wà tèpa bée, â
nye ticè cèna rà uti. Â é tò naa na i wâra pwapwicîri
pwa goro imwaano†. Â é pa ê poloa, na naa tà
Pwiduée, â é ija. Â é pa, â é nama rà ija mwara wà
tèpa bée. Êco na ê poloa-bà, âna wàco wà tèpa pwa
ârapwaaailò, na pwa tàrù kàra ma rà ija.»

²⁷ Â é ina mwara wà Iésu pâ: «É tòpò ê tòotù
pwicîri wà Pwiduée, ba wàrapwiri goo wà pwi
âboro. Â câé caa tòpò wà pwi âboro, ba na kàra é
tòotù pwicîri!

²⁸ «Â wàépwiri ê majoroé ma wà Pwina naîri
âboro, âna é pwi apooro ê tòotù pwicîri mwara.»

2:24 Deutéronome 23.26 **2:25-26** 1 Samuel 21.1-6 **2:25-26**
Lévitique 24.5-9 † **2:25-26** Wâra pwapwicîri pwa goro
imwaano—Grec: Wâ kà Pwiduée. Còo Neeremuru (*Vocabulaire*).
2:27 Deutéronome 5.14

3

*É nama tiàù maagé kà pwi âboro na tòotù pwiçiri
Mataio 12.9-14; Luka 6.6-11*

¹ Gée na càùé, â é wâjué còwâ naa na *wâra pitapitiri wà Iésu. É tâa wê mwara wà pwi âboro na bà ê îê.

² Â wà tàpé na rà tâa wê, âna rà còo bwàti wà Iésu pâ, pwiri é pwa ma é wâdé còwâ wà pwi âboro bèepwiri, na *tòotù pwiçiri? Ba rà mudàra cè pai pwa wèe, ba na rà o mwa pitòtié.

³ Â é ina wà Iésu tà pwina bà i îê pâ: «Gà me naani.»

⁴ Â é ina tà tàpé na rà tâa wê pâ: «Wà nau? Pwa tàrù kâjè na tòotù pwiçiri, ma jè pwa na wâdé, é, ma jè pwa pwina èpà? Wâdé na jè pawâro pwi âboro, é, wâdé na jè panuâê ma é bà*?»

Êco na càra caa tòpi tée.

⁵ Â é po niârirà burà putàmu wà Iésu. É pikîri, ba bwaa dau gòo pûrurà. Â é ina tà pwi âboro bèeni pâ: «Gà patàrù ê îgà.»

Â é patàrù i îê, â é nye wâdé kaa.

⁶ Â rà còobé gée na wâra pitapitiri wà tèpa *Fara-saio. Â rà nye pitùra kaa ma tèpa âboro gée na ére kà *Héroda Antipas. [Càra caa mu pitêrerà béaa, êco na] rà pimudàra naima cè pai pwa wèe ba na rà pòtàmwara Iésu.

Wâru âboro na rà medari Iésu

7 Rà pâra jiiirà wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe, dàra bàrawià Galilée. Â wâru ê pâ âboro na rà pâra wiârà—âboro me gée pâ napô Galilée, ma *Judée,

8 ma Idumée. Â rà me mwara gée *Iéruusaléma, ma gée na ére gée cowa kâra nairiwâ Ioridano, ma gée na ére wâgoro jènere du ville Tyr ma Sidon. Ba rà pitère ê jèkutâ goro ê pâ muru na é pwa wà Iésu, â nûmarà na rà cowa.

9 Â é ina tà tèpa câmu kêe wà Iésu pâ: «Guwà pwabwàti ê jè nari wànga, ba na o càra caa igabiao† ê pâ âboro bëeni.»

10 Ba rà gére itaa me dèe wà diri tèpa maagé, ba na rà tu naa gooé, ma rà o wâdé. Ba [rà tère pâ] é jèe pawâro ê pâ âboro na wâru.

11 Â, na rà cowa ê pâ duée [na tâa goo tèpa âboro] â rà tûuboo, â rà tùu jûrurà béaa kêe, â rà tomara too pâ: «Gà *Pwina naî Pwiduée!»

12 Â é tûâri tàra wà Iésu pâ: «Guwà cibwaa in-apàpario!»

É pitòrigari tèpa 12 apostolo kêe

Mataio 10.1-4; Luka 6.12-16

13 Gée na càué, â wà Iésu, âna é too naa gòrojaa. Â é todà tèpa âboro na nûmee goorà, â rà medarié.

14 Â é mwa pitòrigari gée jaarà tèpa 12 âboro, ba na o tèpa bée {â é nama neerà pâ *apostolo}. Â é panuârà, ba na rà picémara ê *Mwaciri kà Pwiduée.

15 Â é naa tàra ê tàrù ma pàtamee, ba na rà tû târa ê pâ duée.

† **3:9** *Igabia—Être serré, pressé.* Piti gée goo. **3:10** Mataio 14.36

3:11 Luka 4.41 **3:12** Mataio 12.16; Maréko 1.34

16 Wàilà-ni tèpa 12 apostolo:

Simona (é pitunee têe wà Iésu pâ Pétéru);

17 Jacques, pwina naî Zébédée;

Ioane, pwi aéjii kà Jacques (é pitunee tà tupédu aéjii-bà pâ Boanergès, na pai ina wèe pâ ‘Tupédu a tòoka’)[‡];

18 André;

Filipo;

Barthélemy;

Mataio;

Toma;

Jacques, pwina naî Alphée;

Thaddée[§];

Simona, pwi *Zélotte*^{*};

19 Judas Iscariote, wà pwina ée mwa ipwa tûa tà Iésu.

20 É wâjué còwâ naa pwârawâ wà Iésu. Â wâru é pâ âboro na rà pitànaima mwara naawê. Â ticè pai pwa wèe ma rà ija wà Iésu ma wà tèpa apostolo kêe.

21 Â wà tèpa âboro gée na tâa kà Iésu, âna rà me nau popaé jirà, ba rà niimiri pâ é jèe piwârau.

É tòpi tà tèpa âboro Iésu

Mataio 12.22-50; Luka 11.14-23, 8.19-21

3:16 Ioane 1.42 **3:17** Luka 9.54 ‡ **3:17** ‘Tupédu atòoka’—Grec: *Tupédu naîri tikakara*. Nee bèepwiri, âna pai ina wèe pâ, ru tupédu aputamu wài. Càcaa teeru é tikakara. § **3:18** *Thaddée*—Nee mwara *Jude*. Pwina naî Jacques. (Còo Ioane 14.22, Apostolo 1.13.) * **3:18** *Zélotte*—Grec: *Cananite*. Pwi âji âboro Judée na nùmee na é paègò tèpa Roma gée napò kèe.

22 Pwa tèpa *dotée goro ê Naèà, na rà boo gée Iéruusaléma. Â rà ina pâ: «É wâgoo wà Iésu wà Caatana†, pwi caa kà tèpa duée. Ba wàé kaa, na é naa têe ê pàtamee, ba na é tü târa ê pâ duée.»

23 Â é todàra wà Iésu, â é tawèerirà pâ: «Gona é wànau târa cè pai pitü têe cõwâ wà Caatana?»

Â é ina târa ê pâ ucina bèeni:

24 «Wiàna é pipaa dèe cõwâ ê jè mwaciri, â o pwacoé ma é cimwü.

25 Â wiàna é picicaraé cõwâ ê caapwi tâa, â o càcaa cimwü.

26 Â wiàna é pipaa dèe cõwâ wà Caatana, é, wiàna câe caa pitêre dèe cõwâ, â o jèe nye càcaa gòiri pâ ê pàtamee. Â jèe nye êkaa ê pai pitubatiâué.

27 Â wiàna nümajè na jè too gòro gòori naa na ê wâ kà pwi jè âboro na é gòo, ma jè popa ê pâ neemuruê, â wâdé na jè mara piié. Â géewê, â jè mwa bàra pa ê pâ neemuruê na tâa na wâ kêe.

Popai na èpà na o càcaa pwanauri

28 «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: O pâri ma pwanauri pwi âboro na é pwa na èpà, â wâpà, wiàna é piècaari Pwiduée.

29 Êco na wà pwina é tùra ba èpà naa goo ê Nyuâaê Pwicîri, âna o càcaa pwanauri. Ba o jèe nye tà tâa dàra gòiri awé.»

30 É ina pwiri wà Iésu, ba kà tèpa dotée goro ê Naèà. Ba rà ina pâ pwa duée gooé.

3:22 Mataio 9.34, 10.25 † 3:22 Caatana—Grec: *Béelzébul*. Cõo mwara Caatana naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwàadàra tii.

3:28 Luka 12.10

Âji tâa kà Iésu

³¹ Géé na càùé, â rà tèepaa me wà nyaa kà Iésu, ma wà tèpa jiié. Â rà tâa boo naa pé gòroigé. Â rà panuâ dò pwi jè âboro naa na i wâ, ba na é todèe.

³² Wâru ê pâ âboro na rà tâbèepi Iésu, [naa na i wâ] â rà ina pâ: «Gà côo, rà wâboo gòroigé wà nyaa'gà ma wà tèpa aéjii'gà. Â rà mudàgà.»

³³ Â é tòpi tàra pâ: «Wàilàapà nyaa kôo? Ma wàilàapà cè tèpa aéjii kôo?»

³⁴ Â é po niâri tèpa âboro na rà gére tâbèepié, â é ina tàra pâ: «Guwà côo, wàilà-ni wà nyaa kôo, ma wà tèpa aéjii kôo.

³⁵ Ba wà pwina é pwa ê câbawâdé kà Pwiduée, âna wàé kaa pwiri, ê pwi aéjii kôo, ma tô naigé kôo, ma nyaa kôo.»

4

Ucina goo pwi a picâmi

Mataio 13.1-23; Luka 8.4-15

¹ É jèu pacâmurirà mwara [goro ê Popai] wà Iésu, na bàrawià Galilée. Â dau wâru ê pâ âboro na rà medarié. Â géé goo pwiri, â é tò naa gòro ê jè wànga na tâa niboo najawé, â é tâaboo, ba na é patùrarà. Â rà tâa nidò gòromwari ê pâ âboro.

² Â é pwa ucina ma é pacâmurirà goro ê pâ muru na wâru. Â é ina tàra pâ:

3:31 Maréko 6.3; Ioane 2.12; Apostolo 1.14 **4:1** Maréko 3.7-9; Luka 5.1-3 **4:2** Mataio 13.34; Maréko 4.33-34

³ «Guwà têre! É mwa tâa wà pwi jè âboro. É mwa pâra naa na aupwanapô kêe, â é uri é arapwüru. [Â é uri, â é uri, â é uri...]

⁴ Â napwa é pâra arapwüru, âna rà tûu naa gòro nyi nari naigé [na aupwanapô]. Â rà me pâ marü, â rà uti diri.

⁵ «Â napwa é pâra pwi, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Â rà pò ma cipu, ba càcaa wâru puu wê.

⁶ Êco na, na é té ê tòotù, â tòò ê pâ nari arapwüru, â rà marü, ba ticè wàawà kàra.

⁷ «Â napwa é pâra pwi, âna rà tûu naa nabibiu kâra pâ nari upwâra na pwa daarà. Â, na rà cipu i pâ nari upwâra bèepwiri, â rà câtàmwara i arapwüru, â nye ticè pwêe.

⁸ «Â napwa é pâra pwi, âna rà tûu naa na napuu na wâdé. Â rà cipu, â rà imaina too, â rà tòpò pwârà—pâra pwi, âna rà tòpò 30 pwêe; pâra tàpé, na 60; â pâra tàpé mwara, âna rà too tiagoro 100.»

⁹ Â é ina mwara wà Iésu pâ: «Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é têre!»

Gorodà na é ina ucina?

¹⁰ Ūna rà jèe tà tâa acari wà Iésu, ma wà tèpa 12 *apostolo kêe, ma wà tèpa béerà, â rà tawèerié pâ: «Gorodà na gà ina é pâ ucina bèepwiri?»

¹¹ Â é tòpi tàra pâ: «Wà Pwiduée, âna é paari tàwà ê âji pai pwa goo ê Mwaciri kêe. Â napwa diri é pâra âboro, âna rà nye po têre co é pâ ucina.

¹² Ba:

Rà côo taaci,

â càra caa còoina.
 Rà tère taaci,
 â càra caa tèreina.
 Ba péa rà biirà;
 péa tà pwanauri
 pâ èpà na rà pwa.»

Ésaïe 6.9-10

Êre i ucina goo pwi a picâmi

¹³ Gée na càué, â é ina tà tàpé na rà tâa wê, wà Iésu, pâ: «Gona câguwà caa tâmogòori ê ucina goo pwi a picâmi? Â guwà o mwa wànau târa cè pai tâmogòori wàra êdiri pàra ucina goro ê Mwaciri?»

¹⁴ Wà pwi a picâmi, âna é câmi ê Popai kà Pwiduée.

¹⁵ Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòro naigé. Ê naigé, âna wà tèpa âboro, na rà tère ê popai, êco na é nye nama tèepaa me còwâ wà *Caatana. Â é pò ma dàgòtù còwâ ê popai, na jèe câmi naa na ê pwâranümarà.

¹⁶ «Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Ê gòrotàrarà, âna wà tèpa âboro na rà tère ê popai, â rà nye nama tòpi naa na ipwàdée.

¹⁷ Êco na rà tèpa còmàcò, â càcaa wàawà naa goorà ê popai na rà tère. Ûna tèepaa me marirà ê tacai, é ûna pwa na èpà tàra, majoroé [ê pai pitère dàra kàra] ê popai kà Pwiduée, â rà nama panuâ cèikî.

¹⁸ «Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa na ê pâ na nari upwàra na pwa daarà. Ê napuu bèepwiri, âna wà tèpa âboro, na rà tère ê popai,

19 êco na rà pidumapiê goro ê pâ muru na tèepaa naa na gòropuu bèeni. Â rà itàa burà ê pâ neemuru gòropuu—muru na càcaa âji êkêe. Â wâru mwara ê pâ muru na rà wâdéari. Â câamwara ê popai naa goorà, â o câé caa tòpò cè pwêe.

20 «Êco na, napwa naa goo pàra arapwüru, âna rà tûu naa na ê napuu na wâdé. Ê pwi napuu bèepwiri, âna wà tèpa âboro na rà tère ê popai, â rà tòpi naa na pwâranümarà, â pwa pwâra ê popai naa goorà—pàra pwi, âna rà tòpò 30 pwêe; pàra tàpé na 60; â pàra tàpé mwara, âna rà too tiagoro 100.»

Pàra ucina kà Iésu

Mataio 13.31-32; Luka 8.16-18, 13.18-19

Wâra ânye

21 É ina tàra mwara wà Iésu pâ: «Câjè caa nuri ê wâra ânye, ma jè cajipi goro ê jè cio, é wâpà wiàna jè tòpò na aranara aupuu! Bwa! Jè nye tòpò dòiti.

22 Êdiri pâ muru na jèe naapwàniri, âna o mwa paari naa na pwéelaa. [Â o pâri ma jè côo bwàti.]

23 Wà pwina pwa ê pwâranyüruê, âna wâdé na é tère!»

24 Â é ina tàra mwara pâ: «Guwà pwacôoco bwàti ê pwina guwà tère, [ba na pwa tàwà ê autâmogòori goo]! Ba ée mwa pwa tàwà wà Pwiduée, é pwina guwà pwa tà pàra tàpé. Â ée mwa pwa cèna piwéna jii ê pwina guwà pwa.

25 Ba wà pwina jèe pwa têe [ê autâmogòorimuru] âna o jèu âjagò têe còwâ. Â wà pwina kîri é pwina tà têe, â o dàgòtù jiié còwâ é ji dàramuru na tà têe.»

Arapwüru na picipu acari

26 É ina mwara wà Iésu pâ: «Napwa é *Mwaciri kà Pwiduée, âna é pwacèwii ni:

«É mwa tâa wà pwi jè âboro. Na jè tòotù, âna é câmi é pâ arapwüru naa na aupwanapô kêe.

27 Â géewê, â é tàpo nao. Â rà cipu i pâ arapwüru, â rà pimaina too. Êco na wà pwini, âna câe caa tâmogòori cè pai cipu kàra. Ba ticè na wakè goo*,

28 ba nye wakè kàra é napuu na é pacipu é pâ arapwüru. Â é nama rà pimaina too, tiagoro na rà pâra tòpò pwêe, ma pudòé†.

29 Ūna jèe gòo i aupwanapô, â wà pwi âboro bèepwiri, âna é mwa bàra pipwabwàtié târa piûnya.»

Pudòro upwâra

30 É ina mwara wà Iésu pâ: «Napwa é Mwaciri kà Pwiduée, âna é pwacèwii dà? Wàéni é pwi ucina, târa ma guwà tâmogòori:

31-32 «É pwacèwii é jè pudòro upwâra na dau kîri awé na jè câmi. Â, na é cipu, â é jèe pâ nau upwâra

4:25 Mataio 13.12, 25.29; Luka 19.26 * 4:27 Ba ticè na wakè goo—Grec: *Wiàna é puu, é, wiàna é tàcì, â rà nye cipu naa ne ma pwa.*

† 4:28 Pudòé (é, pudòé)—Graine. 4:29 Joël 4.13; Auinapàpari 14.15

na dau maina awé‡. Â maina pâ ditèe, â pâri ma rà pwa wânaîrà naa gò ê pâ marü.»

33 Wâru pâ ucina na wàrapwiri na é ina wà Iésu, ba na é inapàpari târa ê pâ âboro ê popai kà Pwiduée. É pwa ê pai wiâ wèe, ma rà pa cè jèpa kàra gée goo.

34 É ciburà pwa ucina târa. Êco na, naa mwa nye tà wàilà acari ma tèpa *câmu kêe, â é mwa napéaati târa diri.

É pacoo pòu Iésu

Mataio 8.23-27; Luka 8.22-25

35 Na pwi bàrane kàra tòotù-bà, â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Jè gée naanigée, na ére gée còwâ.»

36 Â rà popaé wà tèpa câmu kêe, naa gòro i wànga na rà tâa gò. Â rà còpòo jii tèpa âboro. Êco na rà tàpo pâra wiârà wà pâra tàpé, na pâ pâra wànga.

37 Gée na càùé, â é tapoo uu i pwéretòotù, â jèe pimaina too ê pai uu kêe. Â jèe pimaina too wià, â jèe pwii naa na i wànga.

38 Êco na wà Iésu, âna é tâa boobà pwâragòro i wànga, âna é jèe puu, â é pwa pàrapû§.

‡ 4:31-32 Grec: *É pwacèwii ê pudòro moutarde. Na jè câmi, âna ji pwi naramuru na dau kîri, jii diri ê pâ naramuru ni gòropuu.* 32 *Â gée na càùé, â é cipu, â é jèe pâ nau dau maina jii diri ê pâ muru na jè câmi. Moutarde(sénevé), âna càcaa upwâra na dau maina, êco na é maina jii pâra muru na câmi naa na aupwanapô. Ucina na wâdê ba kâjè naani na Kalédoni, âna upwâra bwe, ba é dau maina, â é pudôé, âna dau kîri.* § 4:38 *É pwa pàrapû—Grec: É pwa pàrapû naa gò jè pàrapû.*

Â rà patàcîê wà tèpa câmu kêe, â rà ina têe pâ:
«Pwi a pwa pupûra, jè o jèe mwü! Wànau, càcaa
âjimuru tâgà?»

³⁹ Â é tàcî, â é kànari i pwéretòotù. Â é ina târa i
nawià pâ: «Gà coo!»

Â é nye po tånana kaa i napô. Â é coo i pòu.

⁴⁰ Â é ina târa pâ: «Gorodà na wâgotàwà? Gona
bwaa câguwà caa pâji cèikî kaa?»

⁴¹ Êco na po dau wâgotàra. Â rà pi-ina târa pâ:
«Ée! Gona wàilàapà pwi âboro bèeni, na pitêre dèe ê
pwéretòotù ma ê nawià?»

5

É tù târa pâ duée géé goo 'Wâraduée'

Mataio 8.28-34; Luka 8.26-39

¹ Rà tèepaa wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe, naa
Gadara*, wâna ére géé còwâ kâra i *nawià Galilée.

² Â é boo géé gò i wànga wà Iésu. Â é nye còobé me
kaa géé nacârû wà pwi jè âboro na pwa duée gooé,
â é me cara Iésu.

³⁻⁴ Wà pwiibà âna é pwi a pitâa nacârû. Â nye ticè
pai pwa wèe ma rà tâjùrué, ma rà pwa ma pii ê du
îê ma du âê; ipaiwà mwara na tòoé goro itùpaò. Ba
rà nye ciburà piié goo, â é nye taaci pòpàgà kêe. Â
nye ticè pwi âboro na pwa nii kêe târa cipaé ma é
tâpo tâa.

⁵ Na diri ê pàara, ûna ne ma pwaa, â é mu tàmadò
ê pâ pwâra wiikau, wâna i nacârû, ma gòro pâ pûru
jaa. Â é mu pièié còwâ goro ê pâ atù.

* **5:1** Gadara—Nee mwara Gérasène.

6-8 Ūna é cōo wà Iésu gée iti, â é itàtà caraé. Â wà Iésu, âna pwa na é tū târa ê duée gée gooé. Â wà pwi âboro, âna é tūu jùrué na araé, â é tomara too pâ: «Iésu, *Pwina naî Pwidueé nidò *napwéretòotù, dà na nūmagà dàra pwa tôo? Go ilagà naa na nee Pwidueé pâ, gà cibwaa pwa tôo cèna èpà.»

9 Â é tawèrié wà Iésu pâ: «Gona dà neegà?»

Â é tòpi tēe pâ: «Wâraduée†.»

[Â rà ina pâ duée wâgooé pâ: «Ūu kaa] ba dau wâru wàibà!]

10 Â ‡ tacoo goo wà Iésu, â é ina tēe pâ: «[Na gà pacòobé pâ duée bèeni gée gooò, â] gà cibwaa tū tàra géeni napô!]

11-12 Â wà tèpa duée mwara, âna rà tacoo gooé, â rà ina tēe pâ: «Naabà pâ ma bà too naa na ê pâ puàkà bèepwiri!]

Ba pwa é pé pubu puàkà na dau maina, na rà tàgére ija géeni gopaére jaa.

13 Â é naa tàra ê pwina rà ilari wà Iésu. Â rà còobé, gée goo i pwi âboro, â rà gée naa goo i pâ puàkà. Â rà nye itàtà kaa i pâ puàkà, géenidò gòro i jaa, boo naaniboo nawià, â rà mwü naawê. Â rà po wâmwünyabweri 2 000.

Pipâra i jèkutâ

14 Wà tèpa wéaari wàra i pâ puàkà, âna rà itàa pâ, nau wiâ ê jèkutâ bèepwiri, naaniboo na village, ma pitiri ê napô. Â rà me ê pâ âboro, nau cōo ê pwina gère tèepaa.

5:6-8 Maréko 1.24 † 5:9 É tòpi tēe pâ: «Wâraduée»-é, Rà tòpi tēe tèpa duée pâ: «Aupò goro duée». ‡ 5:10 É-é, Rà (tèpa duée).

15 Ûna rà tèepaa mwünyabweri Iésu, â rà côo i pwi âboro na ia pwa duée gooé, na é tàgére tâaboo. Â é jèe coona é pâ ârabwée, âna é jèe po wâdé é pai tâa kêe. Â nye po dàpàgà tàra, â dau maina é pai wâgotàra.

16 Â wà tàpé na rà po côo diri é pwina tèepaa, âna rà piwiâ tà pàra tàpé é jèkutâ goro i pwi âboro bèepwiri, ma i pâ puàkà.

17 Â wà tèpa âboro [gée na napô-bà] âna rà tacoo goo wà Iésu, â rà ina tée pâ: «Bà ilagà pâ, na gà pàra gée na napô kâbà.»

18 Â é tò naa gò i wànga wà Iésu. Â wà i pwi a tâa gooé i pâ duée, âna é ilaé pâ: «Nümoò na go pàra wiâgà.»

19 Êco na é tòpi tée pâ: «Gà wâjué naa pwârawâ'gà naa jaa tèpa jèneregà. Â gà wiâ é pai mearigà kà Pwi Ukai, ma êdiri é pâ muru na é pwa ba kâgà.»

20 Â é wâjué còwâ wà pwini. Â é wiâ naa na pwi ére, na ina goo wê pâ Dix Villes[§], é pâ muru na é pwa ba kêe wà Iésu. Â rà po dau pò wà diri tèpa âboro.

*Pai wâdé còwâ kà du ilàri
Mataio 9.18-26; Luka 8.40-56*

21 É tò naa gò i wànga wà Iésu, â é gée naa na ére gée còwâ. Â wâru é pâ âboro, na rà tâbèepié na bàrawià.

22 Â é tèepaa me wà pwi jè âboro na nee Jàirus, pwi jè caa kâra *wâra pitapitiri. Â é côo Iésu, â é pàra nau tùu jùrué béaa kêe.

§ 5:20 Dix Villes—Nee mwara Décapole. 10 villes na rà caajurirà.

23 Â é tacoo gooé, â é ina têe pâ: «[Gà me wài!] Ba wà tô nari èpo kôo, âna ée jèe pwa na é bà. Gà me nau tòpò è du îgà naa gòé, ba na tiàu è maagé kêe, ba na é wâdé còwâ.»

24 Â é pâra wiâê wà Iésu. Â géee goo na wâru è pâ âboro na rà pâra mwara, â rà nye po cibèpié ma igabiarà naa gooé.

Tô ilàri na 12 naja kêe goro maagé

25 É tâa nabibiu kà tèpa âboro bèepwiri, tô jè ilàri, na jèe po 12 naja kêe goro maagé, ba, mu tèepaa me è pâara na mu itàa domii gooé.

26 Jèe po dau wâru è pâ dotée na é pâ nau còorà, â rà mwa nye dau tubamaagée kaa. Â é jèe po tubatiàu è mwani kêe, êco na câe caa wâdé; â é mwa nye dau èpà kaa.

27 É tère è jèkutâ goo Iésu wà tòoni. Â é mee ni, càù Iésu. Â é tu naa goo è ârabwée kêe,

28 ba é piniimiri pâ, 'Wiàna go tu naa goo co i ârabwée kêe, â o jèe tiàu acari i maagé kôo.'

29 Ûna é pwa, â nye nama coo kaa è pai joro wàra è domii gooé. Â é tère naa gooé pâ jèe tiàu è maagé kêe.

30 Â wà Iésu, âna é tère pâ, pâra géee gooé è jè jènere nii kêe. Â é tawèeri è pâ âboro pâ: «Wàilàpà na tu naa goo i ârabwée kôo?»

31 Â rà tòpi têe wà tèpa câmu kêe pâ: «Gorodà na gà ina pwiri? Ba gà còo, po dau wâru pâ âboro ni, â rà cibèpijè, â rà cau igabiarà naa googà!»

32 Êco na é tà niâ bèepié wà Iésu, ba na é nye mudàra pâ wàilàpà na pwa pwiri.

33 Â napwa i tô ilàri, âna é céca, ba wâgotêe. Ba é tâmogòori é pwina tàgére tèepaa têe. Â é me, â é tùu jùrué na ara Iésu, â é ina têe diri é âjupâra.

34 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâagà, co tòoni! Gà jèe wâdé còwâ goo é cèikî'gà! Â gà pâra, â ée mwa tâa jaagà é pinaanapô. Gà jèe piétò!»

Tô èpo kà Jàirus

35 Na é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â wà pâra tèpa âboro, âna rà tèepaa me, gée jaa Jàirus—i pwi apooro i wâra pitapitiri. Â rà ina tà pwini pâ: «Au! É jèe bà i èpo'gà. Â gà cibwaa cèpo tà pi-iluuri wà pwi a pwa pupûra.»

36 Êco na câé caa ipacè naa goo é pâ pwâratùra bèepwiri wà Iésu, â é ina tà Jàirus pâ: «Gà cibwaa pwa ma wâgotâgà! Â gà cèikî!»

37 Nabwé, â é popa co wà Pétéru, ma wà tupédu aéjii—wà Jacques, ma wà Ioane. Ba càcaa nùmee na rà pâra wiâê cè pâra âboro.

38 Rà tèepaa pâ naa pwârawâ kà Jàirus. Â nye dau wâru kaa é pâ pwâratùra wê. Â é còo wà Iésu, na rà gére i ma pijinünü.

39 Â é tò naa na i wâ, â é ina tàra pâ: «Cina guwà po dau wàrapwiri, é pai pikòì kàwà? Â cina guwà i? Napwa tô nari èpo bèepwiri, âna câé caa bà, â é nye po puu.»

40 Â rà pitaurèe gooé.

Â é cau pacòobérà diri wà Iésu, â é popa i du nyaa ma caa kêra i èpo, ma wà tèpa âracié a câmu kêe. Â

rà tò naa na é nadiàrawâ, na jèè tòpò i ji nari èpo naawê.

⁴¹ Â é tu pâ naa goro îê, â é ina têe pâ: «*Talitha, koumi*» (na pai ina wèe pâ: Èpo, cimadò, ba go ina tâgà).

⁴² Â é nye cimadò kaa i ji nari èpo, â é pâra! Â rà nye dau pò kaa wà tàpé na rà tâa wê. (Napwa naa goo wà tôoni, âna jèè 12 naja kêe.)

⁴³ Â é ina târa wà Iésu pâ, na rà naa cè uti kêe. Â é pitûari târa pâ: «Guwà cibwaa ina târa cè âboro é pwina guwà côo.»

6

Càra caa cèikî tàpé Nazareth

Mataio 13.53-58; Luka 4.16-30

¹ É còpòo géé na ére-bà wà Iésu, â é pâra naa Nazareth, wâna na é maina naawê. Â rà pâra wiâê wà tèpa *câmu kêe.

² Â, na *tòotù pwicîri, â é tò naa na *wâra pitapitiri. Â é pacâmuri tèpa âboro na wâru [goro é popai kà Pwiduée].

Â rà dau pò gooé, â rà [picocoorié, ma] pi-ina târa pâ: «Gona wàilàapà na pacâmuriê goo é pâ pwina é ina? Muru me géepà é autâmogòori kêe? Wàilàapà na naa têe ma é pwa é pâ wakè goro pàtamee?

³ Ba wàè co pwi a wakè goro upwâra*, pé pwina naî Maria, pwi cià wà Jacques, ma José, ma Jude,

5:41 Luka 7.14 **6:2** Ioane 7.15 * **6:3** *Pwi awakè goro upwâra—é, Pwi aba wâ. É wakè goro atü mwara, ba wâru pâ upwâra naa jaa tèpa Juif, âna bari goro atü.*

ma Simona! Â wà pa naigé kêe âna wàilà-ni gére wâro jaajè!»

Ba [rà piboo gooé] wà tàpé Nazareth, â tàutàra na rà cèikî naa gooé.

⁴ Â é ina tàra pâ: «Wà pwi *péroféta, âna càcaa pitòpié bwàti naa na napô kêe†.»

⁵ Â nye ticè pai pwa wèe ma é pwa cè wakè goro pàtamee na Nazareth. (Êco na é tòpò ê îê naa gò pàra tèpa maagé, â rà wâdé còwâ.)

⁶ Â é dau pò, ba nye dau càra caa cèikî ê pâ âboro.

É cùru pâ tèpa 12 apostolo kêe

Mataio 10.5-15; Luka 9.1-6

Gée na càùé, â é pâra wà Iésu nau picémara é Popai, naa na diri é pâ village, na tâbèpi wâ Nazareth.

⁷ Â é todà tèpa 12 *apostolo kêe, â é pipanuârà ba ârailu jècaa. Â é naa tàra ê tàrù ba na rà tü târa ê pâ duée.

⁸⁻⁹ Â é ina tàra pâ: «Guwà cibwaa pa cè muru wiàna guwà pâra—guwà cibwaa pa cè poloa ma cèna atà, ma cè mwani naa na wâra mwani kàwà. Guwà pa co cè tâjò kàwà, ma wâraâwà, ma caapwi ârabwée kàwà.»

¹⁰ Â é ina tàra mwara pâ: «Wiàna tòpiwà naa na cè jè pwârawâ, â wâdé na guwà tâa wé, tiagoro cè tòotù na guwà mwa pâra géé na napô-bà.

¹¹ Êco na, wiàna càcaa nûma wà tèpa âboro na rà tòpiwà naa na cè jè ére, â wiàna tàutàra na rà têrewà,

6:4 Ioane 4.44 † **6:4** *Naana na napô kêe*—Grec: *Naana napô kêe, manaa jaa tèpa jènereê, ma naa pwârawâ kêe.* **6:8-9** Luka 10.4-11 **6:11** Apostolo 13.51

â guwà pâra géewê. Â guwà tauri ê dàuru puu goro du âwà, ba na guwà paari pâ càcaa wâdé ê pwina rà pwa.»

¹² Â rà pâra wà tèpa câmu, â rà inapàpari târa pâ âboro pâ: «Guwà pitòotéri ê wâro kàwà!»

¹³ Â rà tü târa ê pâ duée. Â rà tòpò l'huile naa gò ê pâ âboro na maagé, [â rà pwapwicîri kàra] â rà wâdé.

Pai bà kà Ioane Pwi a piupwaa

Mataio 14.1-12; Luka 9.7-9

¹⁴ Wà pwi ukai *Héroda Antipas âna é tère ê jèkutâ goo Iésu, ba jèe dau pipâra ê jèkutâ gooé. Ba rà ina gooé wà pâra tàpé pâ: «Wàé, âna wàé *Ioane Pwi a piupwaa na é wâro còwâ géee na aubà. Â êkaa é majoroé ma é pwa ê pâ câmu bèepwiri kâra pàtâmee.»

¹⁵ Â wà pâra tàpé, âna rà ina pâ wà péroféta Élia‡. Â wà pâra tàpé mwara, âna rà ina pâ: «Pé pwi jè péroféta pwacèwii pâra tèpa péroféta na jè pàara napô.»

¹⁶ Ûna é tère pwiri wà Héroda, â é ina pâ: «Ée! É wâro còwâ géee na aubà wà Ioane Pwi a piupwaa, na ia go pwa ma tépàgà nyee!»

¹⁷⁻¹⁸ Ba wàéni é jèkutâ goo ê pai bà kèe: Wà Héroda Antipas, âna ru piéa ma Hérodiane, tô wâdà Filipo, pwi aéjii kèe.

Â é ina tà Héroda wà Ioane pâ: «Nye ticè tàrù'gà ma gà popa tô wâdà pwina aéjii'gà!»

6:13 Jacques 5.14 **6:14** Mataio 16.14; Maréko 8.28; Luka 3.19-20

‡ **6:15** Élia—Pwi péroféta kà Pwiduée na é wâro 800 naja béaa kà Iésu Kériso. **6:17-18** Lévitique 18.16

Â é nama tâjùru wà Ioane, ma piié, ma tòpòè naa na karapuu.

19-20 Êco na é nye tà tâmogòori pâ é pwi âboro na é *târù ma pwicîri, â é papwicîriê§. Â wâdé têe na é tàmaarié, êco na, ûna é tere popai kêe, â jèe câé caa tâmogòori cè pwina ée pwa.

Napwa naa goo wà tòoni Hérodiane, âna é èpàri wà Ioane. Â nùmee na é pwa ma é bà, êco na ticè naigé mee, ma é pwa, ba wà Héroda, âna é pwamuruê.

Pacoo pai nûma Hérodiane

21 Na pwi tòotù na rà pwamaina ê pai pitèpa wà ukai Héroda, âna nye pacoo pai nûma Hérodiane. Ba é pwa ê jè pé pi-ija na maina wà Héroda. Â é todà diri tèpa kupénoo, ma wà tèpa caa kêa coda, ma wà tèpa âboro imaina wâ napô Galilée.

22 Â wà tô èpo kà Hérodiane, âna é tò naa na ê wâ bèepwiri, â é câbu.

Â rà nye dau ipwàdéé kaa wà pwini Héroda, ma wà tàpé na rà ija ma wàé. Â é ina tà i tô èpo wà ukai Héroda pâ: «Gà ilari jiio cè pwina nûmagà goo, â go o naa tâgà.»

23 Â é *ipwataâboro têe, â é ina têe pâ: «Go o nye naa tâgà cè pwina gà ilari jiio, wiàna jè pàara géé goro mwaciri kôo.»

Naa tôo pûru Ioane

24 É còobé i tô èpo bèeni, â é ina tà nyaa kêe pâ: «Dà cèna go ilari jii pwi ukai?»

§ 6:19-20 *Papwicîri—Respecter*. Tòimiri.

Â é tòpi tée pâ: «Gà ilari jiié ê pûru wà Ioane Pwi a piupwaa.»

²⁵ Â é nye piûri kaa goro itàtà wà tô èpo bèeni, â é pâmari ukai Héroda, â é ina tée pâ: «Nümoò na gà naa tôo ni i pûru wà Ioane, naa na cè jè ngapò.»

²⁶ Â é dau pikîri wà Héroda. Êco na pwacoé tée ma é tajii ê pwina é ina, ba é jèe ipwataâboro, na ara pâ âboro diri.

²⁷ Â é nye nama ina tà pwi jè coda pâ: «Gà pâra, â gà pame tôo ê pûru wà Ioane.»

Â é pâra wà pwi coda naa na karapuu, â é tépàgà i nya Ioane.

²⁸ Â é pame i pûruê naa na ê jè ngapò, â é naa tà i tô èpo ilàri. Â wà tôoni, âna é naa tà nyaa kêe.

²⁹ Ûna rà tère pwiri wà tèpa câmu kà Ioane, â rà pâra nau popa i naiié. Â rà tòpòé naa na auipwàni.

É pa-ija 5 000 âboro Iésu

Mataio 14.13-21; Luka 9.10-17; Ioane 6.1-15

³⁰ Rà wâjué côwâ wà tèpa apostolo [na ia é cùrurà pâ wà Iésu] â rà pitapitirirà naa gooé. Â rà piwiâ tée diri ê pâ namuru na rà pwa, bau é pwina rà picémara târa diri ê pâ âboro.

³¹ Nabwé, â é ina tàra pâ: «Jè pâ naa na jè ére na ticia wê, ma guwâ tàpo nao.» Ba jèe nye ticé pàara na rà ija na, ba wâru âboro na rà medarirà.

³² Â rà pâra acari gò jè wànga, naa na jè ére na ticia wê.

33 Êco na wâru ê pâ âboro, na rà côorà na rà pâra, â rà côoinarà. Â rà itàa me gée na diri ê pâ village, â rà tèepaa béaa kâ Iésu ma tèpa câmu kêe naanigée.

34 Ūna é boo gée gòro i wànga wà Iésu, â é côo i pâ âboro-bà, na dau wâru wàilà, â é po dau meaarirà. Ba rà pwacèwii ê pâ mutô na ticè pwi a wéaarirà. Â wàrapwiri, â é tapoo pacâmurirà goo é pâ muru na wâru.

35 Nabwé, jèe pwa na é duu i tòotù, â rà medarié wà tèpa câmu kêe, â rà ina tée pâ: «Ée jèe duu i tòotù, â na, aupiticia ni.

36 Gà panuâ pâ ê pâ âboro bèeni naa na pâ village na tàmwünyabwe, ba na rà o pa cè uti kàra.»

37 Êco na é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Bwa, guwà naa cè uti kàra!»

Â rà tawèerié pâ: «Gona [gà pwa na gà cùrubà, ba na] bà wâri cè utimuru kàra? Auwa! Pwacoé! [Ba rà po dau wâru awé, â] o po dau maina awé ê wâri wèe*!»

38 Â é ina tàra pâ: «Gona âradipi poloa na wâjaawà? Pâra ma guwà côo cai.»

Â rà pitawèerirà, â rà ina tée pâ: «5 poloa, ma ârailu ârawéa.»

39 Â é ina tàra pâ: «Guwà ina târa ê pâ âboro bèeni, pâ rà pwa nari pubu, â rà tâaboo naawê.»

40 Â rà tâaboo, â rà pwa pubu† goro 100 ma 50.

6:34 Nombres 27.17; Mataio 9.36 **6:35** Maréko 8.1-9 * **6:37** O po dau maina awé é wâri wèe—Grec: Gona wâdé na bà wâri cè poloa goo 200 mwani pwa? 200 mwani pwa, âna pwacèwii wâri pwi caapwi âboro naa na 8 parui. † **6:40** Pubu—Groupe.

41 Â é popa i 5 poloa ma i du ârawéà wà Iésu. Â é tagotùé too napwéretòotù, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti ê poloa, â é naa tà tèpa câmu kêe, â rà pipâdi târa ê pâ âboro. Â é wàrapwiri târa mwara i du ârawéà.

42 Â rà cau ija diri, tiagoro na rà jèe po cau pwàro diri.

43 Â rà panaimari còwâ ê dâra noo kêra poloa ma ârawéà. Â rà pwaai 12 nakébò goo.

44 Ê jéu tèpa paa maina na rà ija, âna po 5 000 kaamwara!

É pâra gòro parawére jawé

Mataio 14.22-33; Ioane 6.16-21

45 Géee na càùé, â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Guwà tò naa gò i wànga. Â guwà tàmara géee naa Betsaïda.»

Ba é bwaa tà tâa, ba na é pawâjuéri còwâ ê pâ âboro.

46 Ûna é picijiirà diri, â é too naa gòrojaa, ba na é pwapwicîri.

47 Ûna jèe ne, â rà jèe wânabibiu kêra i nawià wà tèpa câmu, naa gò i wànga. Â é tà tâa acari wânidò gòromwari wà Iésu.

48 Â, na jèe gòropwaa, â é còo pâ pwacoé ê pai tapwauru kàra. Ba é po me cararà i pwéretòotù. Â é pâra darirà wà Iésu gòro parawére jawé. Â pwa na é paé jjiirà.

49-50 Ûna rà còoê, â rà kêa too goro pai dau wâgotàra, â rà ina pâ: «Ée! Uu! Pé duée!»

Êco na é nye nama patùrarà wà Iésu, â é ina pâ:
«Tàpéeni, guwà cibwaa nama wâgotàwà, ba wâgo!
Guwà gò!»

⁵¹ Â é tò darirà naa gòro i wànga. Â é coo i
pwéretòotù. Â nye po dàpàgà tà tàpéeni.

⁵² Ba càra caa tâmogòori mwara i pwi ia tèepaa,
naa goo i pâ poloa [ma du ârawéà]. Ba nye târiwâri
ê pwâranûmarà.

*É nama wâdé còwâ tèpa maagé wâ Génésareth
Mataio 14.34-36*

⁵³ Rà jèe tapàgà diri i nawià wà Iésu ma wà
tèpa câmu kêe. Â rà tèepaa géee naa na ére na
tâmwünyabweri ê village Génésareth.

⁵⁴ Ûna rà êgò boo, â [rà tòo i wànga. Â] wà tèpa
âboro wê, âna rà nama còoina Iésu.

⁵⁵ Â rà itàa pitiri i napô kàra, â rà pame tèpa
maagé, naa gò è pâ aupuu kàra.

⁵⁶ Â wâna diri ê pâ ére na é pâra naawê wà
Iésu—wâna ê pâ ville, ma village, ma napô, ma
aupwanapô—âna rà popa me tèpa maagé naa na pâ
aupitâa kâra âboro diri. Â rà tacoo gooé, â rà ina tée
pâ: «Pâri ma rà tu naa goo ârabwée'gà—wiàna êco ê
gòobèrèè?» Â wà diri tàpé na rà tu naa goo, âna rà
nye wâdé kaa.

7

*Pitùra goo nyamanya kà tèpa Juif
Mataio 15.1-9*

¹ Rà me géé *Iéruusaléma wà pàra tèpa *Farsaio, ma pàra tèpa *dotée goro é Naèà. Â rà pitanaimarirà naa goo Iésu.

² Â rà côo pâ wà pàra tèpa *câmu kêe, âna rà pàra nau ija, âna càra caa nuwa* é îrà pwacèwii é pai pwa na é nyamanya kàra.

³ Ba wà tèpa *Juif, âna rà nye pàra naa goo é tûâ kà tèpa nyimurà ma upàra. Â wà tèpa Farsaio, âna rà bwaa dau déi goo. Rà mara nuwa bwàti é du îrà, béaa kàra é pai ija kàra.

⁴ Â, na rà wâjué me còwâ géé na pâ aupitâa kàra âboro diri, â rà nye ciburà nuwa bwàti é du îrà, wiâra é nyamanya kàra béaa kàra cè pai ija kàra. Â wâru é pâ pàra nyamanya na rà pàra wiâra bwàti mwara—nyamanya na rà pame géé goo tèpa nyimurà ma upàra—wàra é pai nuwa wàra é wârado, ma é wàra jawé, ma ilò.

⁵ Êkaa na wà tèpa Farsaio, ma wà tèpa dotée goro é Naèà, âna rà ina tà Iésu pâ: «Wà tèpa câmu'gà, âna càra caa wâro wiâra é nyamanya kà tèpa nyimujè ma upàjè. Ba rà ija pa é îrà na tòri. Âna gorodà, co pwini?»

⁶ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà tèpa âboro na câguwà caa *târù! É nye âjupâra wà *péroféta Isaia, na é naigé mara é popai kà Pwiduée naa goowà. Ba é wii pâ:

Tèpa âboro bèpwwiri,

7:2 Luka 11.38 * **7:2** Nuwa—Rà wàrapwiri, ba na rà wâdé na ara Pwiduée, wiâra é pwapwicîri kàra. Còo mwara *Pinuwa* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **7:4** Mataio 23.25

7:6 Ésaïe 29.13

âna rà po ipwamainao co
 goro pwâra ma pwâratûra.
 Â wâiti jiio pwâranûmarâ.
 7 Rà pwapwicîri tôo
 ma pwa *ârapwaailò tôo,
 â piticèmuru naa goo.
 Rà pacâmuri pàra tàpé
 ba na rà wârori ê naèà.
 Â càcaa naèà kôo.
 Ba naèà kàra co.»

Ésaïe 29.13

8 Â é ina tàra mwara wà Iésu pâ: «Guwà jèe panuâ ê aupitûâri kà Pwiduée. Â guwà jèe pâra naa goo ê aupitûâri kàwà, tèpa âboro.

9 Ûu, guwà nye dau wâdé târa tûtâjii ê autûâri kêe, â guwà mwa caa wéaari ê pwina nye tûâ ma càrawà.

10 Ba é jèe ina wà *Moosé pâ: *Gà papwicîri du nyaa ma caa'gà.* *Exode 20.12*

É jèe ina mwara pâ: *Wà pwi âboro na é ina ba èpà du nyaa ma caa kêe, âna guwà nama é bà.* *Exode 21.17*

11 «Êco na wâguwà, âna guwà nye ina tà tèpa âboro pâ, nye wâdé na rà ina tà du nyaa ma caa kàra pâ: “Nûmoo na go naa tàu cè jè muru târa pitu tàu, êco na càcaa pâri. Ba é pwina nûmoo na go naa tàu, âna ê âraimeai pwicîri tà Pwiduée.”

12 «Êkaa na, guwà pacâmurirà, ma rà iau tà du nyaa ma caa kàra!

13 Guwà còogai naa napuu† ê popai kà Pwiduee, goo ê pâ nyamanya kàwà! Â wâru mwara ê pâ muru na wârapwiri, na guwà pwa mwara.»

Ê pwina é nama miiri goo, pwi âboro

Mataio 15.10-20

14 Géé na càùé, â é todàra mwara ê pâ âboro wà Iésu. Â é ina tàra pâ: «Tàpéebà! Guwà tàmaariô, â guwà tâmogòori cai ê pwina go ina tàwà:

15 Càcaa pwina tò pwâ pwi âboro, na o nama é *miiri na ara Pwiduee. Ba êco pwina é còobé géé na pwâranümee, na é miiri goo. {

16 Wà pwina pwa ê pwâranyüruê, âna wâdé na é têre!}»

17 Géewê, â é pâra jii tèpa âboro wà Iésu, â é pâra naa jaaé. Â rà tawèerié wà tèpa câmu kêe, goro ê ucina na é gére wiâ diri.

18 Â é tòpi tàra pâ: «Wâguwà mwara, âna càcaa pâri ma guwà tâmogòori pwiri? Guwà côo, nye ticè jè muru na tòme géé gòroigé, na o nama é miiri na ara Pwiduee cè pwi jè âboro.

19 Ba pâ muru bèepwiri, na me géé gòroigé, âna càra caa tò naa na pwâranümee. Ba rà tò naa nanaaê co, â géé na càùé, â rà còobé géé na naiié.»

É paari naawê wà Iésu pâ, é jèe nama pâri ma jè uti géé goo diri ê pâ utimuru.

20-22 Â é ina tàra mwara pâ: «Ê pwina còobé géé na pwâranümara pâ âboro, âna wàé kaa pwiri, é pwina rà miiri goo—ê pâ auniimirimuru, ma

† 7:13 Còogai naa napuu—Grec: Nama tiâu. 10.14-15

7:15 Apostolo

câbawâdé na èpà. Â géé goo pwiri, na rà pwa pâ muru na èpà:

Rà wâro imudi;
 Rà toomura (rà cíâa jii wâdàra);
 Rà ipuu ma tèpa âboro imudi;
 Rà ciburà iari pâ muru na nûmarà goo;
 Rà iboo;
 Rà mura;
 Rà ipwamainarà;
 Rà tùra ba èpà naa goo pàra tàpé;
 Rà pwâgàri pàra tàpé;
 Rà pwa na èpà tàra;
 Rà tètàmwara âboro.

«Wà tàpé na rà wàrapwiri, âna ticè cèna rà tâmogòori naa goo è pwina wâdé.

²³ Diri è pâ èpà bèepwiri, âna còobé géé na pwâranüma pwi âboro. Â wàé kaa pwiri è pwina nama é miiri goo.»

É cèikî tô ilàri na câé caa tô Juive

Mataio 15.21-28

²⁴ Géé na càùé, â é pâra géé na ére bèepwiri wà Iésu. Â é pâra naa na ére na tàmwünyabweri è ville Tyr. Â é tâa na è jè pwârawâ, â càcaa nûmee na rà tâmogòori è pâ âboro pâ é wêe. Êco na pipâra è jèkutâ.

²⁵⁻²⁶ Â êkaa, na é pitêre è popai gooé wà tô jè ilàri. Wà tôoni âna câé caa tô Juive, ba tô gòobàra tèpa Phénicie wâ province Syrie. Â napwa wà tô èpo kèe âna pwa duée gooé. Â é medari Iésu i tô ilàri, â é tùu

jùrué araé. Â é ina têe pâ: «Go ilagà pâ gà pacòbé ê duée géé goo tô èpo kôo.»

27 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Jè nama rà ija béaa, tèpa nari èpo. Ba càcaa wâdé na jè pa ê uti kàra, ma jè tütâjii târa ê pâ ‘nari akàna’‡.»

28 Â é tòpi têe wà tîoni pâ: «Bwa, gà nye âjupâra. Êco na wà tèpa nari akàna mwara, âna rà ija ê muupâra ê utimuru, na rà tubatûu ê pâ nari èpo, géé goro taapà.»

29 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gée goo ê pai tòpi'gà, â pâri ma gà wâjué cîwâ naa jaagà. Ba é jèe còobé i duée, géé goo i èpo'gà.»

30 Â é wâjué cîwâ naa pwârâwâ kêe wà tîoni. Â é cîo i èpo kêe, na é tàgère puu gò i aupuu. Ba é jèe wâdé!

É nama tiâu maagé kà pwi a kûukû ma kee

31 Géewê, â é pâra géé na ére Tyr wà Iésu, ba na é wâjué cîwâ naa bàrawià Galilée. Êco na é bwaa tabiié naa pâ ére wâ Sidon ma Dix Villes§.

32 Â rà popa medarié ê pwi âboro na é kûukû ma kee. Â rà tacoo goo wà Iésu, ma ilari jiié pâ: «Gà tòpò du îgà naa gòé, ba na é wâdé!»

33 Â é popaé wà Iésu, â ru pâra iti jii ê pâ âboro. Â é tùu géé ê mangadaîê, naa na ê pwâranyüru wà pwini. Â é nama tii ê mangadaîê, goro ê oropwêe. Â é tu naa goo ê ûmemee.

‡ 7:27 ‘Nari akàna’—Ê pwina rà ina wà tèpa Juif goo pàra tàpé. (Còo note goo Mataio 15.26.) § 7:31 Dix Villes—é, Décapole.

34 Â é tagòtùé too naa napwéretòotù wà Iésu, â é ôomaa ba maina. Â é ina tà i pwi âboro pâ: «*Effata!*» (Pai ina wèe pâ: Gà tàpirigà!)

35 Â é nye tàpirié kaa ê du nanyürué; â é nye wâdé kaa i ûmemee, â jèe pâri ma é tùra bwàti.

36 Â é ina wà Iésu tà tàpé [na rà còo pwiri] pâ: «Guwà cibwaa pwa jèkutâ goo!»

Êco na, ûna é gére ina pwiri tàra, â rà mwa nye dau pwa jèkutâ kaa goo, tàra ê pâ âboro diri ê pwina é pwa.

37 Ba rà po dau pò, â rà cau ina pâ: «Guwà còo! Nye po dau wâdé kaa ê pâ muru na é pwa! Ba é nama rà têrejè wà tàpé na rà kee; â é nama rà tùra wà tàpé na rà kûukû!»

8

É pa-ija 4 000 âboro Iésu

Mataio 15.32-39

1 Na pwi pàara bèepwiri, âna rà pitapitirirà naa jaa wà Iésu ê pâ âboro na wâru. Â jèe ticè uti kàra. Â é todà tèpa *câmu kêe wà Iésu, â é ina tàra pâ:

2 «Au, meaari tèpa âboro bèeni! Ba jèe âracié tòotù kâjè ma wàilà, â jèe ticè utimuru.

3 Â wiàna go pawâjuépirirà, â o ticè nii kàra wii naigé. Ba wâru tàpé na rà me géé iti.»

4 Â rà tòpi tée wà tèpa câmu kêe pâ: «A?! Jè o wànau cè pai naa uti kàra diri, naani na pé ére na auticia?»

5 Êco na é ina co pâ: «Gona âradipi poloa na wâjaawà?»

Â rà ina tée pâ: «7 poloa.»

⁶ Nabwé, â é ina târa pâ âboro pâ na rà tâaboo. Â é popa i pâ 7 poloa, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa tà tèpa câmu kêe. Â rà ipâdi naa goo tèpa âboro.

⁷ Nye pwa mwara ê nyi pàra ârawéà kàra. Â é pwaolé tà Pwiduée. Â é ina tà tèpa câmu kêe pâ na rà ipâdi mwara.

⁸ Â rà ija tiagoro na rà jèe po cau pwàro diri. Â gée na càùé, â wà tèpa câmu, âna rà tòri ê dèrèè, â po 7 nakébò maina na wâbé.

⁹ Po 4 000 âboro na rà ija!

Nabwé, â é ina tàra wà Iésu pâ, na rà wâjué còwâ naa jaarà.

¹⁰ Â wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, âna rà tò naa gò i wànga. Â rà pâra naa na ére Dalmanoutha.

É ina tèpa Farasaio wà Iésu

Mataio 16.1-12

¹¹ Rà tèepaa medari Iésu wà pàra tèpa *Farasaio, â rà tapoo pitòocia ma wàé. Bà nùmarà na rà pitü tûâ tée. Â rà ina tée pâ: «Paari tâbà cè *câmu kêra pàtamee na wâgoogà. Â géewê, âna bà o tâmogòori pâ, wà Pwiduée na é panuâgà medaribà.»

¹² Â é watàu wà Iésu, â é ina pâ: «Gona gorodà na rà ciburà ilari cè câmu kêe wà tèpa âboro nabà? Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: O càra caa còo cè câmu kêra pàtamee wà tèpa âboro nabà!»

¹³ Â [é picijajai, â] é pâra jiiirà. Â é tò naa gò i wànga, â é gée naanigée na ére gée còwâ.

'Nyaa kêra poloa' na èpà

14 [Rà tèepaa pâ naa na ére gée còwâ. Â] wà tèpa câmu kêe, âna rà [còo pâ rà] tà ipwanauri na rà pa cè poloa. Â tà dâra caapwi co ji poloa kâra.

15 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà ipwacôoco ê nyaa kêra poloa kà tèpa Farasaio, ma ê nyaa kêra poloa kà *Héroda.»

16 Â rà pi-ina tàra wà tèpa câmu pâ: «A! [Pwiri gée goro na] câjè caa pa poloa?»

17 Â é tère, â é ina tàra pâ: «Cina guwà pi-ina tàwà pâ, guwà imwüru cè poloa? Gona bwaa câguwà caa còo ma tâmogòori? Wànau, bwaa gére picânauri tàwà?»

18 Pwa ê âraporomeewà, â câguwà caa còo? Â pwa ê pwâranyüruwà, â câguwà caa tère?

19 Gona câguwà caa niimiri i pwi tòotù na go ipâdi i pâ 5 poloa tà i pâ 5 000 âboro? Â âradipi nakébò na guwà pawâjué còwâ?»

Â rà ina tée pâ: «12 nakébò.»

20 «Ûna go ipâdi i pâ 7 poloa tà tèpa 4 000 âboro, â âradipi jèuru nakébò na ia guwà popa wâjuéri?»

Â rà tòpi tée pâ: «7 nakébò.»

21 Â é ina tàra pâ: «Â bwaa câguwà caa pâ tâmogòori kaa?»

É nama é niâ còwâ pwi a bwi

22 Rà tèepaa pâ naa na village Bethsaïda. Â wà tèpa âboro wê, âna rà pame pwi jè a bwi. Â rà ila Iésu pâ na é tu naa gooé.

23 Â é tu naa goro îê wà Iésu, â é popaé còobé jii i village. Â é tòpò ê oropwêe naa gò du âraporomara pwi âboro bèepwiri. Â é tòpò ê du îê naa gòé, â é tawèerié pâ: «Dà cè pwina gà còo?»

24 Â é tàpiri du âraporomee wà pwi a bwi, â é ina pâ: «Go còo pâ âboro, êco na rà pwacèwii ê pâ upwâra na rà pâra.»

25 Â é jèu tòpò mwara ê du îê wà Iésu naa gòro âraporomee. Â é mwa bàra niâ bwàti wà pwini. Â é jèe wâdé, â é nye dau niâ tia-iti.

26 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà wâjué naa jaagà, â gà cibwaa tò naa na village.»

É pwi Mesia wà Iésu

Mataio 16.13-28; Luka 9.18-27

27 Rà pâra wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, naa na pâ village na tàmwünyabweri wà ville Césarée-Filipo. Ûna rà gére pâra wii naigé, â é tawèeri tèpa câmu kêe pâ: «Gona dà cèna rà ina goò wà tèpa âboro? Rà ina pâ wâgo wàa?»

28 Â rà tòpi tée pâ: «Rà ina wà pâra pwi pâ wâgà *Ioane Pwi a piupwaa. Â rà ina wà pâra tàpé pâ wâgà *péroféta Élia. Â rà ina wà pâra tàpé mwara pâ gà pwi jè ârapàara tèpa péroféta biu.»

29 Â é tawèerirà wà Iésu pâ: «Â, na wâguwà na?»

Â é tòpi tée wà Pétèru pâ: «Wâgà, âna gà pwi *Mesia, [pwi ukai na gà me géé goo Pwидуée]!»

30 Â é nye âji papwicîri jiirà kaa na rà inapàpari pwiri.

Ée mwa bà ma wâro cōwâ

³¹ Géé na càùé, â é tapoo pacâmuri tèpa câmu kêe wà Iésu. Â é ina pâ: «O tèepaa ê pàara, na go mwa dau pwa ê maagé cōo na, wâgo *Pwina naîri âboro. Ba wà tèpa pitûâ, ma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwailò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, âna o nye tàutàra good. Â rà mwa pwa ma go bà. Êco na, naa na béaracîé kâra tòotù géé na càùé, âna go o mwa wâro cōwâ.»

³² É ina ba pwéelaa tàra ê popai bèepwiri. Êco na é todèe naa na jè ére wà Pétéru, â é pwaé.

³³ Â é niâri wà tèpa câmu kêe wà Iésu. Â é pwa Pétéru, â é ina tée pâ: «*Caatana, gà tùugà géeni arao! Ba câgà caa niimiri pwacèwii Pwîduée; â gà niimiri pwacèwii tèpa âboro!»

Pai pâra wiâê

³⁴ Géewê, â é todàra ê pâ âboro ma wà tèpa câmu kêe wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Wiàna nūma cè pwi jè âboro na é me wiâô, â é cibwaa mwa tà piniimiriê cōwâ. Â wâdé na é kâa ê *kurucé kêe, â é me wiâô.

³⁵ Ba wà pwina nūmee na é ipwamuru ê wâro kêe, âna ée mwa tubatiàu. Â wà pwina é panuâ ê wâro kêe ba kôo, ma é *Picémara Wâdé, âna wà pwiibà, âna ée udò [ma tâa tée é *âji wâro].

³⁶ Â târa dà kà pwi âboro na é tòpi diri ê pâ wâdé gòropuu, â wiàna é tubatiàu ê nyuâaê*?

³⁷ Gona o dà cèna pâri ma é icuri ma é pâmari cōwâ ê nyuâaê?

8:34 Mataio 10.38-39; Luka 14.27

* **8:36** Nyuâaê—Âji wâro na wâgoolé.

38 «Napwa wà tèpa âboro nabà, âna rà jèe tèpa pwa na èpà, â càra caa pitère dà Pwiduée. Wà pàra tàpé, âna rà kamu goodè ma è popai kôo na ara pâ âboro. Â, na wàrapwiri, â wâgo Pwina naîri âboro, âna go o mwa kamu goorà, wiàna bà mwa me, ma tèpa *angela kêe†, [naa na pwi tòotù kôo. Na pwi tòotù-bà] â o paari è pai maina ma muugère ma pai pwicîri kà Pwi Caa kôo.»

9

1 «Go ina tàwà è âjupâra pâ: Wà Pwiduée, âna é gére tòpò naani è Mwaciri kêe, naa na diri è pàtamee. Â wà pàra tèpa gére wâni nabà, âna rà bwaa côo è pai tèepaa kêe i Mwaciri, béaa kêe cè pai bà kêe.»

*Paari pai maina ma muugère kà Iésu naa gòrojaa
Mataio 17.1-13; Luka 9.28-36*

2 Géé na càuru 6 tòotù, â wà Iésu, âna é popa wà Pétèru, ma Jacques ma Ioane. Â rà too, naa gò è pé jaa na maina. Â pitòotéri pai côo Iésu, na ararà.

3 Â pâra ma po dau pwaa è pâ ârabwée kêe, â é pwâra. Â nye ticè cè jè âboro wâni gòropuu na pâri ma é pwa cè ârabwée, cèna pwaa pwacèwii pwiri.

4 Â rà nye côo kaa wà Élia ma wà *Moosé, [tupédu *péroféta béaa] na rà tàgére pitùra ma wàé.

5-6 Â po dau wâgo tà wà Pétèru ma wà tupédu bée. Â é ina wà Pétèru tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, nye

8:38 Mataio 10.33 † **8:38** *Tèpa angela kêe*—Grec: *Tèpa angela pwicîri.* **9:1** Maréko 13.30 **9:2** Apostolo 3.22; 2 Pétèru 1.17-18

po dau wâdé tâbà, na bà gére tâa ni jaagà. Â wâdé na bà pacima cè tèpa âracié nacapè—ba kâgà jèpwi, â kâ Élia jèpwi, â kâ Moosé jèpwi.»

É ina pwiri, ba câé caa tâmogòori cèna é ina, goo pai wâgotêe.

⁷ Â é tèepaa me ê jè nee, â é cajipirà. Â rà tère ê pwâratùra géé na nee, na ina pâ: «Wà pwini, âna wàé co kaa pwiri, ê Pwina naîô [na caapwi co] na dau wânümoo gooé. Â guwà pitère dèe.»

⁸ Â rà piniâ bèepirà wà tèpa *câmu, êco na jèe nye tà wàilà acari ma Iésu.

⁹ Úna rà tàbàtù géé gòrojaa, â é ina ba gòo tàra wà Iésu pâ: «Guwà cibwaa ina târa âboro ê pwina guwà côo, tiagoro ê tòotù, na go mwa wâro côwâ géé na aubà, wâgo *Pwina naîri âboro.»

¹⁰ Â rà pitère dâra ê pwâratùra bèepwiri. Êco na rà pitawèerirà pâ: «Gona dà ê pai ina wèe bèepwiri pâ, ée mwa wâro côwâ géé na aubà?»

Rà tawèerié goo Élia

¹¹ Géé na càué, â rà tawèeri Iésu pâ: «Wà tèpa *dotée goro ê Naèà, âna rà ina pâ: “Wà péroféta Élia, âna wàé pwi a mara pâbéaa [kâ pwi *Mesia, *pwi a pa-udò].” Âna gorodà?»

¹²⁻¹³ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Ûu kaa. É mara pâbéaa me wà Élia, ba na é tòpò bwàti diri pâ muru, naa na pai tâa wê. Â go ina tàwà pâ, é jèe nye me wà Élia*. Êco na rà jèe pwa tée ê pwina èpà na rà

9:12-13 Psaume 22.2-19; Ésaïe 53.3; Malachie 3.23 **9:12-13**

Mataio 11.14 * **9:12-13** É jèe nye me wà Élia—Wà Iésu, âna é ina Ioane Pwi apiupwaa, ba wakè kée, âna pwacèwii wakè kâ péroféta Élia. (Còo Luka 1.17.)

niimiri wà pàra tèpa âboro, pwacèwii na jèe wii naa na *Tii Pwicîri. Â jèe wii mwara gooò, wâgo Pwina naîri âboro pâ, na go o mwa maagé côo, â rà o mwa èpàrio wà tèpa âboro.»

*É nama wâdé côwâ pwi jè èpo na pwa duée gooé
Mataio 17.14-21; Luka 9.37-43*

¹⁴ [Na rà boome côwâ géé gòrojaa] wà Iésu ma wà tèpa âracié a câmu kêe, â rà pàdari wà pàra tèpa câmu béerà. Â rà côo ê pâ âboro na rà dau wâru na rà tâbèpirà. Ba rà tàgére pitùra ma tèpa dotée goro ê Naèà.

¹⁵ Ûna rà côo Iésu wà tèpa âboro, â po dàpàgà tàra. Â rà itàa pàdarié, ba na rà pwabwàcu tée.

¹⁶ Â é tawèeri tèpa câmu kêe pâ: «Gona dà cèna guwà pi-ina ma wàilà?»

¹⁷ Â é tòpi tée wà pwi jèpwi géé goo tèpa âboro bèepwiri, â é ina pâ: «Pwi a pwa pupûra, pwa na go popa me pwina naîô darigà. Ba pwa pé duée na wâgooé, na é pwa ma câe caa tûra.

¹⁸ Â é mu popaé, ma tüê boo naa napuu. Â wà pwina naîô, âna mu còobé ê pâ oropwêe, â é mu tòngûru ê poropwêe. Â mu po gòo ê naiié. Â go ila tèpa câmu'gà pâ, na rà tû tée, êco na càcaa pâri naa goorà.»

Nye cau pâri diri tà pwi a cèikî!

¹⁹ É ina tàra wà Iésu pâ: «Au, [go nyi meariwà] wâguwà tèpa âboro nabà, ba bwaa câguwà caa cèikî! Tiagoro wiidà na go o bwaa nye tà tâa jaawà, ma pidàpwicâariô naa goowà? Popa me i pwi nari âboro èpo!»

20 Â rà popaé me. Úna é côo Iésu i duée, â é nye nama é po céca diri kaa. Â é tûu, â é biié naa napuu. Â còobé géé pwêe ê pâ oropwêe.

21 Â wà Iésu, âna é tawèeri pwi caa kêe pâ: «Gona âradipi pàara, na pwa têe ê pwini?»

Â é tòpi têe pâ: «Nye tapoo géé na aukîri kêe.

22 Ê pwi duée bèepwiri, âna é mu tüê naa na ânye, ma naa najawé, ba na é bà. Â gà meaaribà, ma pitu tâbà, wiàna pâri ma gà pwa.»

23 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Gorodà na gà ina tôo pâ: “Wiàna pâri ma gà pwa?” Nye cau pâri diri tà pwi a cèikî!»

24 Â é nye tomara kaa wà pwiibà pâ: «Go cèikî! Êco na gà pitu tôo, ba càcaa po maina ê pai cèikî kôo!»

25 Â é côo wà Iésu pâ, wâru ê pâ âboro, na rà jèe tapoo me naa gooru. Â é nye pwa kaa i duée, â é ina têe pâ: «Wâgà pwini, na gà pwa ma câé caa tùra ma tèrejè, âna go ina tâgà pâ: Gà còobé géé goo pwi âboro èpo bèeni! Â gà cibwaa mwa caa tò còwâ naa gooé!»

26 Â é pé wiikau i pé duée bèepwiri, â é nye nama é po céca diri i pwi âboro èpo, â é nye còobé kaa. Êco na, napwa i pwi âboro èpo, âna é pwacèwii na é jèe bà. Â wâru ê pâ âboro na rà ina pâ, é jèe maagé.

27 Êco na é tuboo dèe wà Iésu, â é dàgòtùè [ba é jèe wâdé].

²⁸ Gée na càùé, â é wâjué naa pwârawâ wà Iésu. Ûna rà pitâa acari ma tèpa câmu kêe, â rà tawèerié pâ: «Cina càcaa pâri ma bà pwa ma é còobé i duée?»

²⁹ Â é tòpi tàra pâ: «Nye gée goro co ê pwapwicîri tà Pwiduée, na o pâri ma jè pacòobé ê pwi pwâra duée bèepwiri.»

É pacâmuri tèpa câmu kêe

Mataio 17.22-18.9; Luka 9.44-50

³⁰ Rà còobé gée na ére bèepwiri wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, â rà pitapàgà wài napô Galilée. Â càcaa nûma wà Iésu na rà tâmogòori wà tèpa âboro, pâ é tâa wê.

³¹ Ba é gére pacâmuri tèpa câmu kêe [goro pai o bà kêe].

Go o mwa bà ma wâro còwâ

É ina tàra pâ: «O mwa icurio tà tèpa âboro, wâgo Pwina naîri âboro. Â rà o tâjùruo, â rà o pwa ma go bà. Êco na, naa na béâracié kêa tòotù gée na càùé, âna go mwa wâro còwâ gée na aubà.»

³² Êco na càra caa tâmogòori ê pwina é ina tàra. Â wâgotàra na rà tawèerié.

Wàilàapà wà pwina é imaina?

³³ Rà tèepaa pâ naa Capernaüm. Ûna rà tò naa na wâ, â é tawèeri tèpa câmu kêe wà Iésu pâ: «Gona dà cèna guwà pi-ina na ia jè gére me?»

³⁴ Êco na càra caa tòpi tée. Ba ûna rà gére me wii naigé, â rà pitawèerirà pâ: «Gona wàilàapà cè pwina pwamuru naa gooé naa nabibiu kêjè?»

35 Â é tâaboo wà Iésu, â é ina tàra pâ, na rà cibèepié, â é ina tàra pâ: «Wiàna nümee na é imaina wà pwi jè âboro, â wâdé na é pwi a pwicò ma pwi a piâboro kîri kâra diri pâ âboro.»

36 Â é popa ji nari èpo, â é tòpòé boo, naa nabibiu kàra. Â é bwénüuê, â é ina tàra pâ:

37 «Wà pwina é tòpi naa na neeô pwi jè nari èpo pwacèwii ni, âna é tòpio. Â wà pwina é tòpio, âna é tòpi mwara wà Pwina é cùruo me.»

Naaco pwina câé caa cicarajè

38 É ina wà Ioane tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, bà còo pwi jè âboro, na é tü târa ê pâ duée, naa na neegà. Â pwa na bà ina têe pâ, na é cibwaa pwa, ba câé caa pwi béejè.»

39 Â é tòpi tàra pâ: «Guwà cibwaa pacoóé! Ba wà pwina é wakè goro pàtâmoo, âna o pwacoé ma é ina cè pwina èpà naa goodè.

40 Ba wà pwina câé caa cicarajè, âna é pwi béejè.

41 Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wà pwina é naa tàwà cè jè wârado jawé moo, ba guwà tèpa bée Kériso, âna wà pwi bèepwiri, âna ée mwa tòpi pumee.»

Guwà pwacôoco!

42 [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Gà cibwaa pwa ma gùmagù ê cèikî† kà [pwi âboro kôo, na é pwacèwii] ji pwi nari èpo. Ba wiàna wàrapwiri, â o é wârimuru'gà, âna o dau maina jii na jè tòo naa goro

9:35 Mataio 20.25–27; Maréko 10.43–44; Luka 22.24 9:37 Mataio 10.40 9:40 Mataio 12.30; Luka 11.23 9:41 Mataio 10.42

† 9:42 *Pwa ma gùmagù ê cèikî—é, Nama é pwa na èpà—Grec: Nama é tûu.*

nyagà cè pé atù cèna maina, ma jè tügà naaniboo najawé.

⁴³ «Wiàna majoroé ê îgà, na gà pwa na èpà; â gà tapàgàé‡. Ba o wâdé ba kâgà, na gà tò naa na *âji wâro, pa caapwi îgà. Dau pwaée'gà na gà wéaari ê du îgà, â gà pâiti jii Pwiduée§! Ba naa na ére bèepwiri, âna o nye tà ciburà tòogà ê maagé còo, pwacèwii ê na ânye na càcaa bà. {

⁴⁴ Â pwa pâ ûne na uti naiiri âboro, âna càra caa bà naa na pwi ére-bà.}

⁴⁵ «Â wiàna majoroé ê âgà, na gà pwa na èpà; â gà tapàgàé. Ba o wâdé ba kâgà, na gà tò naa na âji wâro, pa caapwi âgà. Dau pwaée'gà na gà wéaari ê du âgà, â tügà naa na ére na gà pwamaagé còo naawê! {

⁴⁶ Ba ê ânye na ére-bà, âna càcaa bà. Â pwa pâ ûne na rà uti ê naiiri âboro, â càra caa bà naa na pwi ére-bà.}

⁴⁷ «Â wiàna majoroé ê âraporomeegà, na gà pwa na èpà; â gà èrù tâjii. Ba o wâdé ba kâgà, na gà tò naa na *Mwaciri kà Pwiduée, pa caapwi âraporomeegà. Dau pwaée'gà na gà wéaari ê du âraporomeegà, â tügà naa na ére na gà pwamaagé còo naawê!

⁴⁸ Â wê, âna càra caa bà ê pâ ûne, na rà iri ê naparawére âboro. Â jè maagé, pwacèwii na tòjè ê ânye.

9:43 Mataio 5.30 ‡ **9:43** Còo note goo Mataio 5.29–30. § **9:43** Gà pâiti jii Pwiduée... Grec: Gà pâ naa géhenne (l'enfer). Ipaiwà naa na pâ nee tii 45 ma 47. **9:47** Mataio 5.29 **9:48** Ésaie 66.24

49 «Diri ê pâ âboro, âna o naa târa ê ânye ma còo*, [târa ma cèitiri èpà kàra].

50 Napwa ê còo, âna jè muru na wâdé [târa ma pwa nümara ê utimuru]. Êco na, wiàna tubatiàu ê nümee, â jè o wànau târa ma jè o pwa ma tèepaa còwâ ê nümee? Bwa, pwacoé! Wâdé na é tâa goowà ê còo, â guwà wâro na tâbwàti ma pàra tèpa béewà.»

10

Popai goro piéa ma tapàgà piéa Mataio 19.1-12; Luka 16.18

1 Géewê, â é pâra gée na ére bèepwiri wà Iésu. Â é tapàgà ê napò *Judée. Â é pâra naa na ére gée còwâ kàra nairiwâ Ioridano. Â, na diri pâ ére na é tâa wê, âna rà me mwara tèpa âboro, â rà tâbèepié. Â é pacâmurirà goro ê Popai, wàra na nye câmaajé tée na é pwa.

2 Â rà me burè wà pàra tèpa *Farasaio, â pwa na rà pwa tûa tée. Ba rà tawèerié pâ: «Gona pwa tàrù kà pwi jè âboro, [naa na é *Naèa kà Moosé] ma é tû tà tô wâdèe?»

3 Â é tawèerirà wà Iésu pâ: «Gona dà ê popai, na é tûârì tàwà wà *Moosé?»

* **9:49** *Ânye ma còo*—Naa na pwapwiciri kà tèpa Juif, âna rà tòpò còo naa gò pâ ârapwailò na tòo naa goro ânye. (Còo Lévitique 2.13.) Ê ânye, âna ucina goro pai cèitiri èpà kâjè, pwacèwii na jè cîri é mwani mii, ba na é dau pwéelaa. Ê còo, âna ucina goro napàrajè na jè wârori é wâro na pwiciri, â na jè tèpa pinaanapò. (Còo nee tii 50.) Pwacèwii pai wéaari é noo kàra macii goro còo, ba na o càcaa wâbu. (Còo *note* goo Mataio 5.13.) **9:50** Mataio 5.13; Luka 14.34

⁴ Â rà tòpi tée pâ: «Bwa, câé caa papwicîri wà Moosé tà pwi âboro na é pitapàgà piéa, wiàna é wii ê tii, ba na é panuâ còwâ tô wâdèe.»

⁵ Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà còo, é wii ba kàwà ê naèa bèepwiri wà Moosé, ba po dau gòo ê pûruwà!

⁶ Êco na, naa na autapoo goo, ûna é tòpò ê gòropuu wà Pwiduée, âna: *É tòpò wà pwi paa ma wà tô ilàri. Genèse 1.27*

⁷ Â géé goo kaa pwiri, âna é panuâ du nyaa ma caa kêe wà pwi paa, ba na ru pitâa ma wà tô wâdèe.

⁸ Â, na wàrapwiri, â wàilu âna ru pâra nau caapwi. *Genèse 2.24*

«Â êkaa, [na go ina tàwà pâ] na jèe càcaa ârailu âboro, â ru jèe pwacèwii caapwi âboro.

⁹ Â guwà cibwaa tipi còwâ ê pwina é jèe pi-inaimari wà Pwiduée!»

¹⁰ Â [rà pâra jiiirâ] wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe. Ûna rà wâjué còwâ naa pwârawâ, â rà bwaa nye jèu tawèerié mwara, goro tapàgà piéa.

¹¹ Â é ina tàra pâ: «Wiàna é tü tà wâdèe wà pwi jè âboro, ma é jèu éa còwâ, â é jèe pâ nau toomura (é cîâa jii tô wâdèe béaa).

¹² Â wiàna é pâra jii pwi éaé wà tô ilàri, ma é jèu éa còwâ, â é jèe pâra nau toomura.»

É pwényunyûari nyi nari èpo

Mataio 19.13-15; Luka 18.15-17

¹³ [Na jè tòotù, âna] rà medari Iésu wà tèpa âboro. Â rà pame tée ê nyi nari èpo kàra, ba na é tu naa

10:4 Deutéronome 24.1-4; Mataio 5.31 **10:6** Genèse 1.27, 5.2

10:7 Genèse 2.24; Éféso 5.31-33 **10:11** Mataio 5.32

goorà, [ma é *pwényunyuâarirà]. Êco na wà tèpa câmu kêe, âna rà pwa tèpa âboro, ma pacoora.

14 Ûna é cõo pwiri wà Iésu, â càcaa wâdé tée, â é ina ba gòo tàra pâ: «Guwà naaco nyi tèpa nari èpo, ma rà medario! Guwà cibwaa pacoora! Ba é *Mwaciri kà Pwiduée, âna o kêra é pâ âboro, na rà wàra é nyi nari èpo.

15 Ûu, âjupâra é pwina go ina tàwà pâ: Wà pwi âboro na câé caa tòpi é Mwaciri kà Pwiduée wàra ji nari èpo, âna o pwacoé tée ma é tò naa na.»

16 Â é nye popa kaa nyi nari èpo, â é tamarà. Â é tòpò îê naa gòrà, ba na é pwényunyuâarirà.

Pwi âboro na po dau pwa neemurué

Mataio 19.16-30; Luka 18.18-30

17 Ûna é bwaa pwa na é pâra wà Iésu, â é itàa tèepaa me wà pwi jè âboro. Â é pâ nau tùu jùrué araé. Â é tawèerié pâ: «Pwi a pwa pupûra, gà nye dau pwi âboro wâdé kaa. O dà cèna go pwa, ma o tâa tôo é *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée?»

18 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gona cina gà ina goodò pâ, go pwi âboro wâdé? [Âjupâra pai ina'gà.] Ba nye ticè pwi âboro na wâdé; â nye caapwi co—wà Pwiduée.

19 [Â napwa naa goo é pai tawèeri'gà, âna] gà tâmogòori bwàti é pâ Naèa:

Gà cibwaa tètâmwara âboro;

*Gà cibwaa toomura (gà cibwaa cîâa jii tô wâdàgà,
é, wà pwi éagà);*

Gà cibwaa mura;

Gà cibwaa ina cè popai na pwâ , naa goo cè pàra
âboro;
Gà cibwaa pwa cè tûâ cèna èpà tà pàra tàpé;
Gà papwic'iri du nyaa ma caa'gà.» Exode
20.12-16*

²⁰ Â é ina têe wà pwi âboro pâ: «Pwi a pwa pupûra, go jèe pitêre dâra kaa pâ pwiibâ, gée na aukîri kôo.»

²¹ Â é niâriê wà Iésu, â é po dau meaarié, â é ina têe pâ: «Gà têere, nye caapwi co jè muru, na bwaa tiâu jiigà. Wàéni: Gà pâra, â gà nye icuri kaa diri é pâ neemurugà, â gà naa é mwani wâri wèe tà tàpé na ticè kâra. Ba na wàrapwiri, âna o pwa cè wâdé'gà naa jaa Pwiduée. Â gà me wiâô!»

²² Êco na é po dau pikîri wà pwini, ba po dau pwa neemuruê. Â é pâra.

Pai tò naa na Mwaciri

²³ Wà Iésu, âna é niâri tèpa câmu kêe na rà tâbèepié, â é ina tàra pâ: «Guwà côo, wà tàpé na dau pwa neemururâ, âna dau pwacoé tàra, ma rà tò naa na Mwaciri kà Pwiduée!»

²⁴ Â rà po dau pò goro é pwâra-tùra bèepwiri. Êco na é bwaa ina tàra còwâ pâ: «Tèpa béeò, akaé! Po dau pwacoé tà pwi jè âboro na é tò naa na Mwaciri kà Pwiduée.

²⁵ Gona é kaamela†, âna pâri ma é tò na é pwêe goro kaju? Bwa, pwacoé! Â go ina tàwà pâ: Wà pwi âboro na pwa neemuruê, âna mwa nye dau pwacoé têe awé, ma é tò naa na Mwaciri kà Pwiduée.»

* **10:19** *Gà cibwaa ina cè popai na pwâ*—Pai ina wèe pâ, gà cibwaa wàrapwiri naa na aupitèimuru. † **10:25** *Kaamela—Chameau*. Pai ina wèe ni pâ, é macii na po dau maina. (Còo Mataio 19.24.)

26 Â rà mwa nye dau pò kaa, tèpa câmu kêe, â rà nye pi-ina tàra còwâ pâ: «A? Â gona wàilàapà cè pwina o pâriê ma é udò [ma tâa tée ê *âji wâro]?»

27 Â é niârirà wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Naa goo wà tèpa âboro, âna càcaa pâri. Êco na, diri kaa ê pâ muru, âna nye pâri wà Pwiduée.»

28 Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Gà còo, wàibà, âna bà jèe nye po panuâ diri ê pâ muru, ba na bà pâra wiâgà!»

29 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Wàépwiri. Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: Â o mwa wâru pàra tàpé na rà o panuâ pwârawâ ma aupwanapô kàra, ba na rà pâra wiâô ma ê *Picémara Wâdé. Â rà o cau panuâ tèpa aéjii kàra, ma pa èpo naigé kàra, ma du nyaa ma caa kàra, ma pâ èpo kàra.

«[Â go ina tàwà pâ]:

30 Tapoo nabà, âna rà mwa tòpi cè muru cèna piwéna, na dau maina ma dau wâru. Ba o tâa tàra cè pwârawâ, ma cè aupwanapô kàra. Â o tâa tàra cè aéjii kàra, ma cè èpo naigé kàra, ma cè nyaa ma caa kàra, ma cè èpo kàra! Âjupâra pâ rà o maagé còo, [gée goo na rà tèpa âboro kòo]. Êco na, gée na càùé, â rà mwa tòpi ê wâro dâra gòiri jaa Pwiduée.

31 Wâru tàpé na rà pâbéaa nabà, na rà o mwa pwicò widàuru. Â wâru tàpé na rà pwicò nabà, na rà o mwa caa pâbéaa widàuru.»

*É jèu ina pai bà ma wâro còwâ kée
Mataio 20.17-19; Luka 18.31-34*

32 É gére too naa *Iéruusaléma wà Iésu. Â rà pwicò

kêe wà tèpa 12 a câmu kêe, ma pàra âboro. Â rà pà nau dumapiê, â wâgotàra.

Â é popa itiri tèpa câmu kêe ba na rà pitùra. Â é inapàpari tàra mwara ê muru na o jèe tèepaa têe:

³³ «Guwà còo, nabàni, âna jè too naa Iérusaléma. Â naawê, âna o jèe panuâô, wâgo *Pwina naîri âboro, tà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma tèpa *dotée goro ê Naèa. Â rà o tèio tiagoro na o tètâmwaraô. Â rà o panuâô tà tàpé na càra caa tèpa *Juif.

³⁴ Â wà tàpéebà, âna rà o pitaurée goodò, ma èdurio, ma pâdio goro ubati. Â rà o nama go bà. Êco na, naa na béâracié kâra tòotù gée na càùé, âna go o mwa wâro còwâ gée na aubà.»

Wâdé na jè tèpa âboro kîri

Mataio 20.20-28

³⁵ Gée na càùé, âna ru medari Iésu wà Jacques ma wà Ioane, tupédu naî Zébédée, â ru ina têe pâ: «Pwi a pwa pupûra, pwa jè muru na bu ilari jiiğà.»

³⁶ Â é ina tàru pâ: «Îğàu!»

³⁷ Â ru ina têe pâ: «[Bu tâmogòori pâ] gâ mwa tâa gòro autâa'gà, na Mwaciri'gà, naa na muugère'gà, â o tâa tâgà ê pitûâ maina awé. Â bu ilari jiiğà pâ, na bu tâa goro du jèneregà—pwi jèpwi naa gòro âji îgà, â pwi jèpwi naa gòro aèmwü'gà.»

³⁸ Â é tòpi tàru pâ: «Câgàu caa tâmogòori ê pwina gàu ilari! Gona nūmau na gàu wâdo ê na wârado na go o wâdo? Pâri ma gàu tòpi mwara ê pâ aré ma tòina kôo‡?»

10:38 Maréko 14.36; Luka 12.50 ‡ **10:38** Dernière phrase—Grec: *Pâri ma upwaaupwacèwio?* Ucina goro ê pai maagé ma tòina kà Iésu. Ipaiwà naa na nee tii 39.

39 Â ru tòpi têe pâ: «Akaé, o pâribu!»

Â é ina tàru pâ: «Ûu kaa, gàu o wâdo é na wârado na go o wâdo, â gàu maagé ma tòina, pwacèwiio.

40 Êco na càcaa wâgo, na go pitûâ pâ, wàilàapà na o tâa gòro âji îô ma tâa gòro aèmwü kôo. Ba nye wâco Pwiduée [Caa] na é jèe nye pwabwàti é autâa bèepwiri ba kà tàpé na é nye pitòrigarirà.»

41 Ûna rà tère é pwâratùra bèepwiri wà tèpa 10 a câmu béeru, â rà putâmu naa goo Ioane ma Jacques.

42 Â é todàra wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Guwà côo, naa jaa wà tàpé na càra caa tèpa âboro kà Pwiduée§, âna wà tèpa ukai, âna rà pitûâ ba na rà còogai tèpa âboro. Â wà tàpé na rà imaina, âna rà pwa kûu tàra. [Â rà niimiri pâ dau pwamuru naa goorà.]

43 Êco na, napwa naa goowà, âna càcaa wàrapwiri. Ba wà pwi jè ârapàarawà, na nùmee na é pwi âboro imaina, âna wâdé na é ipakîriê jii tèpa ênawéna.

44 Â wà pwina nùmee na é pâbéaa, âna wâdé na é pwi ênawéna kâra âboro diri.

45 Ba wâgo, Pwina naîri âboro, âna câgo caa me, ba na guwà pipwa âboro kîri tîo. Go me, nau pipwa âboro kîri kâra pâ âboro. Â go me, ba na go panuâ é wâro kôo, ba na go wâri ma tipi wà tèpa âboro na wârû [gée na èpà kàra].»

Pai wâdé còwâ kà pwi a bwi

Mataio 20.29-34; Luka 18.35-43

46 [Rà bwaa nye gére pâra naa Iéruusaléma] wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â rà tèepaa pâ naa na village

10:39 Apostolo 12.2; Auinapàpari 1.9

10:42 Luka 22.25-26

§ **10:42** Naa jaa wà tàpé... Grec: Naa na pé gòropuu bèeni.

10:43

Mataio 23.11; Maréko 9.35

Iériko. Ûna rà còobé géewê, â po dau wâru pâ âboro na rà pâra wiârâ.

Â é nye tà tâa bàra naigé wà pwi a bwi, na nee Bartimée, pwi naî Timée. Wà pwiibà, âna pwi a-ila, ba pwi a ticè kêe.

⁴⁷ Ûna é tère pâ, é tèepaa wà Iésu, pwi âboro gée Nazareth, â é nye tà tomara too pâ: «Iésu, *Pwina naî Davita, gà meاريو, â gà pitu tôo!»

⁴⁸ Wâru ê pâ âboro, na rà kânariê, ba na rà pacooé.

Êco na é mwa nye dau to too kaa burà ina pâ: «Pwina naî Davita, gà meاريو, â gà pitu tôo!»

⁴⁹ Â é tàpo coo wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Guwà todèe!»

Â rà todèe, â rà ina tée pâ: «Bwa, gà gòo! Â gà cimadò, ba é todàgà!»

⁵⁰ Â é pò ma tètâjii ê palito kêe, â é nye pwairi cimadò kaa, â é pâra dari Iésu.

⁵¹ Â é tawèerié wà Iésu pâ: «Dà cè pwina nümagà goo? Dà cèna pâri ma go pwa ba kâgà?»

Â é tòpi tée pâ: «Pwi a pwa pupûra, gà pwa ma go niâ ma wàra béaa.»

⁵² Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà pâra, ba gà jèe wâdé còwâ, goo ê cèikî'gà!»

Â é jèe nye niâ kaa, wàra béaa. Â é pâra wiâ Iésu.

11

É tò naa Iéruusaléma wà Iésu

Mataio 21.1-19; Luka 19.28-48; Ioane 12.12-19

¹ Rà bwaa gére too dàra *Iéruusaléma wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe. Â rà tèepaa mwünyabweri Bétani,

ma wâ Bethfagé, du village na ru tâa goro jènere ê gòrojaa Élaio*.

Â é panuâ pâ ê tupédu a câmu kêe wà Iésu,

² â é ina tàru pâ: «Gàu pâra naa na village bèepwiri, tâa béaa kêjè. Â gàu o pâmari naawê, ê ji nari buriko, na tòoé goro otàpwe, na bwaa nye ticè âboro cèna mu caa tâa gòé. Â gàu tipié, â gàu popaé me naani.

³ Â wiàna rà tawèeriu pâ: “Gorodà na gàu pwa pwiri?” â gàu tòpi tàra pâ, “Bu popaé pàdari Pwi Ukai, â é mwa panuâê me còwâ wài.”»

⁴ Â ru pâra, â ru còu pwi nari buriko, naani bàra naigé, na tòoé mwünyabweri goropwârawâ goo jè wâ. Â ru tipié.

⁵ Â wà pâra tèpa tà tâa wê, âna rà tawèeriru pâ: «Dà na gàu pwa? Gorodà na gàu tipi ê pwi nari buriko bèepwiri?»

⁶ Â ru tòpi tàra, goro i pwi ia é ina tàru wà Iésu, â rà panuâru.

⁷ Â ru popa me i nari buriko dari Iésu. Â ru tòpò pâ ârabwée, naa gòro càùé, â é tâa gòé wà Iésu.

Rà pwamainâê tèpa âboro

⁸ Wâru ê pâ âboro, na rà pòpwara béaa kêe naa gòro naigé, ê pâ ârabwée kàra, [ba na rà pwamainâê]. Â wà pâra tàpé, âna rà tòpò ê pâ îri upwâra na bwùu, na rà tèpàgà pâ ni, na é pâ na aupwanapô.

⁹ Â wà tàpé na rà pâbéaa kà Iésu, ma wà tàpé na rà pwicò kêe, âna rà cau tomara too pâ:

* **11:1** Gòrojaa Élaio—Mont des Oliviers. **11:9** Psaume 118.25-26

«Hosana ma cidòri!
Ipwamaina Pwiduée!
Cidòri nyuâa pwi âboro
na é me na nee!

Psaume 118.26

10 *Pwényunyuâari ê mwaciri,
na é bwaa âmu tèepaa—
pwâra ukai kà *Davita,
pwi jojoorojè!
Hosana ma cidòri!
Pwamaina Pwiduée
na é wâdòiti awé!»

11 Ûna é tèepaa wà Iésu naa Iérusaléma, â é tò naa na
ê *Wâra pwapwicîri, â é côo bwâti [ê pwina rà gére
pwa wà tàpé na rà tâa wê]. Â nabwé, â rà pâra naa
Bétani ma wà tèpa 12 *apostolo kêe, ba jèe bàrane.

É pinajajai upwâra wâi

12 Na dàuru kêe, â ûna rà còobé géee Bétani, â é
copwa wà Iésu.

13 Â é côo géee iti ê jè *upwâra wâi, na po pwédo.
Na pwi pàara-bà, âna càcaa [wâru] pwâra wâi. Êco
na é pâra nau mudàra cè pwêe. Â ûna é tèepaa pâ, â
nye po dooé co.

14 Â é pinajajai i upwâra, ma ina pâ: «O nye ticè cè
pwi jè âboro, cèna ée mwa caa uti cè pwâra wâi'gà,
[ba gà o jèe bà]!»

Â rà tère pwiri wà tèpa câmu kêe.

É pacòobé tèpa pi-icu

15 Rà tèepaa pâ naa Iérusaléma, â é tò wà Iésu naa na Wâra pwapwicîri. Â é pacòobé tèpa gére pwa jèna†, géé na [gòroigé‡ kâra] Wâra pwapwicîri. Â é pugòboori ê pâ taapà kà tàpé na rà gére pitòotéri mwani, ma ê pâ autâa kà tàpé na rà pi-icu marü.

16 Â é ina pâ: «Guwà cibwaa pa dôme naani ê pâ muru imudi!

17 Guwà jèe nye tâmogòori bwàti ê pwina é ina wà Pwiduée naa na *Tii Pwicîri, pâ: *O mwa ina goo é wâ kôo pâ, wâ târa pwapwicîri, kâra diri ê pâ Ba.Ésaïe 56.7* Êco na wâguwà, âna guwà gére pwa ma aucârü kà tèpa mura!»

18 Â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, âna rà tère ê jèkutâ goro i pwi ia é pwa wà Iésu. Â rà mudàra cè pai pwa wèe, ba na rà tètâmwereê. Ba wâgotàra gooé, ba jèe dau wârü pâ âboro na rà pâra naa gooé. Ba rà câdiri ê pâ popai na é pacâmurirà goo.

19 Ûna bàrane, â rà còobé, géé na pwi ville-bà wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe.

Guwà cèikî naa goo Pwiduée

Mataio 21.21-22

20 Na dàuru kêe, na rà pâra wii naigé, â rà còo i iri wâi, na ia é pinajajaié§ wà Iésu, âna é jèe mwari awé, tia niboo goro wàé.

† 11:15 Còo note goo Mataio 21.12. ‡ 11:15 Géé na gòroigé—*De la cour extérieure*. Wà tèpa pi-icu, âna rà tâa na gòroigé kâra Wâra pwapwicîri. Còo mwara Wâra pwapwicîri naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. § 11:17 Ésaïe 56.7; Jérémie 7.11

11:18 Maréko 14.1 § 11:20 Pinajajai (é, pinanyajai)—*Maudir*.

21 Â wà Pétéru, âna é niimiri, i pwi ia é ina wà Iésu. Â é ina tée pâ: «Pwi a pwa pupûra, gà còo, i upwâra na ia gà pinajajaié géecaa, âna é jèe mwari.»

22 Â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Wâdé na guwà cèikî naa goo Pwiduée!

23 Ba go ina tàwà é âjupâra pâ: O pâri ma gà ina târa é jaa bèeni pâ: “Gà êgò naaniboo nawia!” Â wà Pwiduée âna é pwa! Êco na wâdé na gà cèikî pâ o tèepaa é pwina gà ina. Â gà cibwaa pidumapiê, naa na pwâranümagà!

24 Êkaa pwiri é majoroé ma go ina tàwà pâ: Wiàna guwà pwapwicîri târa ilari é jè muru, â wâdé na guwà cèikî pâ guwà jèe tòpi. Â ée mwa pacoo wà Pwiduée.

25 «Â wiàna guwà cimadò, ma guwà pwapwicîri, â wâdé na guwà pwanauri, tà tàpé na rà pwa tàwà na èpà. Â, na wàrapwiri, â wà Caa kàwà, na é wânidò *napwéretòotù, âna é pwanauri tàwà é pâ tojii kàwà. {

26 Êco na, wiàna câguwà caa pwanauri tà pàrà tàpé, â wà pwi Caa kàwà, na é wânidò napwéretòotù, âna o câé caa pwanauri tàwà mwara é pâ tojii kàwà.}»

Dà tàrù na é wakè goo wà Iésu?

Mataio 21.23-27; Luka 20.1-8

27 Wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, âna rà tò còwâ naa Iérusaléma.

Ûna é gére pâra naa i Wâra pwapwicîri, â rà me burèe wà pâra tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, ma wà tèpa dotée goro é Naèa, ma wà tèpa pitûâ.

²⁸ Â rà tawèerié pâ: «Pwiini, wàilàapà na naa tàrù tâgà, ma gà pwa é pâ muru bèepwiri? Wàilàapà na cùrugà? Â?»

²⁹ Â é tòpi tàra pâ: «Go bwaa nama tawèeriwà, goro ji caapwi muru co. Â wiàna guwà tòpi tîo bwàti, â go mwa ina tàwà pwi a naa tîo tàrù ma go pwa. Wàèni:

³⁰ Wàilàapà na naa tàrù tà Ioane ma é *piupwaa? Wà Pwiduée, é, wà tèpa âboro?»

³¹ Â rà dau pitùra goo, â rà pi-ina tàra pâ: «Wiàna jè tòpi tîe pâ: “Tàrù géé jaa wà Pwiduée” â ée mwa ina tâjè pâ: “Â gorodà na câguwà caa cèikî naa goo é pwina é ina tàwà wà Ioane?”

³² Â wiàna jè tòpi tîe pâ: “Tàrù géé jaa tèpa âboro co” â dà [géewê cèna o tèepaa]?»

Ba wâgotàra goo tèpa âboro, na rà cau cèikî ba gòo pâ wà Ioane, âna é pwi *péroféta, [na é pame é popai géé jaa wà Pwiduée].

³³ Â êkaa, na rà tòpi tà Iésu pâ: «Îi, câbà caa tâmogòori.»

Â é ina tàra pâ: «Â wâgo mwara, âna o câgo caa ina tàwà, wàilàapà na naa tàrù tîo ma go pwa é pwina go pwa.»

12

*Ucina naa goo tèpa wéaari nadipâa
Mataio 21.33-46; Luka 20.9-18*

1 Wà Iésu, âna é piwiâ tà tèpa âboro ê pâ ucina. Â é ina tàra pâ:

«É mwa tâa pwi apooro nadipâa. Â é mwa câmi aupwanapô kêe. Â é mwa bariwâri goro ê auba, â é mwa îri pwêe, ba na aucòogai ê pwâra dipâa. Â é mwa bari ê wâ na dau gòri too, ba na aucibèri* wâra ê nadipâa. Â nabwé, â [é niimiri pâ na é pâra nau ipokâa naa jè napô. Â] é wâri pâra tèpa âboro, ba na rà wéaari i na aupwanapô kêe. Â é pâra, â é tâa na jè napô.

2 «[Paé pâ parui, paé, paé, paé...] tèepaa naa na pâara na o pétâ pwâra dipâa na. Â é panuâ pâ pwi jè âboro kîri kêe, ba na é tòpi jii tèpa wéaari nadipâa cè kêe gée goro ê piûnya.

3 Êco na rà pâdié, â rà panuâê pâ còwâ, â nye ticè cèna rà naa tée.

4 Â géewê, â é panuâ me còwâ pwi jè âboro kîri kêe. Â rà pièié, â rà tanoori ê pûruê, â rà pé pidurié.

5 «Â nabwé, â é panuâ pâ mwara ê pwi béaracié kâra âboro kîri kêe, â rà catàmwereê... Wâru ê pâra tèpa âboro kîri kêe na é panuârà mwara. Â rà pâdi pâra pwi, ma tètâmwara pâra tàpé.

6 «Nabwé, â jèe nye ticè âboro târa ma é panuârà— jè dàra wàco pwi âji naîê, na dau wânümee gooé. Â é panuâê pâ tà tèpa piwéaari wâra i nadipâa. Ba é nye tà niimiri pâ rà o tòimiriê, ba wà pwina naîê.

7 «Êco na wà tèpa âboro èpà bèepwiri, âna rà pitêrerà, â rà ina pâ: “Guwà còo, wàé kaa ni wà pwi ia ée mwa pwi apooro i na aupwanapô, na cè jè

12:1 Ésaïe 5.1-2 * 12:1 Aucibèri—Tour de guet. (Cibèri—Surveiller d'en haut.)

tòotù. Wâdé na jè tètàmwereê cawi, ba na o mwa tà kâjè i na aupwanapô!”

⁸ «Â rà tâjùrué, â rà tètàmwereê. Â rà popa i naiié, â rà tètâjii naaiti jii i na aupwanapô.»

⁹ Â wà Iésu, âna é tawèeri tàpé na rà gére tèreê, pâ: «Â o dà cèna ée pwa wà pwi apooro i nadipâa? Ée mwa po me wàé, â ée mwa nama tètàmwara i tèpa wéaari wàra i na aupwanapô. Â ée mwa caa naa é nadipâa bèepwiri tà pàra tàpé, ba na rà wéaari.

¹⁰ Guwà jèe nye gére pûra é popai bèepwiri, naa na *Tii Pwicîri, pâ:

*I pwi atü na rà tètâjii
wà tèpa ba wâ,
âna nye wàé kaa pwiri,
i âji êkêe!*

*[Tàutàra goo
pwi ò kâra wâao!]*

¹¹ *Ba nye autûâri kà Pwi Ukai.
Jè pò goo pwényuâa kêe.»*

Psaume 118.22-23

¹² Napwa naa goo wà tèpa caa kà tèpa *Juif, âna rà tâmogòori pâ é tàgére pwa ucina naa goorà. Â dau nûmarà na rà tâjùrué. Êco na wâgotàra, gée goo na wârù tèpa âboro na rà wâdéarié, â rà naaé, â rà pâra.

*Wâripû kà tèpa Roma
Mataio 22.15-22; Luka 20.19-26*

¹³ Wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, âna rà panuâ pâdari Iésu wà pàra tèpa *Farasaio, ma wà pàra tèpa tâa na

ére kà *Héroda, ba na rà tü tû tû tû. Ba rà bu naigé ma rà pitòtié, géé goro cè pai mwa tòpi kêe tàra.

14 Â rà ina têe pâ: «Pwi a pwa pupûra, bà nye tâmogòori pâ, gà ina ê âjupâra. Â nye ticé âboro cèna wâgotâgà gooé, â câgà caa ipwaké goro âboro. Ba gà nye picémara ba *târù diri ê pâ muru na nûma Pwiduée na bà pwa. Â êkaa, na nûmabà na bà tawèrigà pâ: Pwiri wâdé† na jè wâripû‡ tà pwi ukai kà tèpa *Roma? É, o càcaa wâdé?»

15 Êco na é tâmogòori wà Iésu pâ, tèpa pwâ. Â é ina tàra pâ: «Gorodà na guwà ipawâmiô? Paari tîo ê jè mwani atü.»

16 Â rà pame têe. Â é ina tàra pâ: «Naporomee î ma nee î, na wâgòro ê mwani bèeni?»

Â rà tòpi têe pâ: «Kà pwi ukai kà tèpa Roma.»

17 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Â jèe wâdé, guwà pitôowâri tà pwi ukai ê pwina kêe; â guwà pitôowâri tà Pwiduée ê pwina kà Pwiduée.»

Â rà po dau pò goo ê pai tòpi kêe.

Pai o wâro còwâ kà tèpa bà

Mataio 22.23-33; Luka 20.27-38

18 Napwa naa goo wà tèpa *Sadukaio, âna [jè ditàra pwapwicîri kà tèpa Juif, na] càra caa cèikî pâ, rà o wâro còwâ wà tèpa bà. Â wà pàra tàpé géé goorà, âna rà medari Iésu [ba nûmarà na rà paari pâ rà âjupâra]. Â rà tawèrié pâ:

† 12:14 Pwiri wâdé... é, Pwiri pwa târù kâjè. Pwiri rà ina ê Naèà kâra Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif. ‡ 12:14 Wâripû—Impôt. 12:17 Roma 13.7 12:18 Apostolo 23.8

19 «Ico pwi a pwa pupûra, é jèe wii tâjè wà *Moosé naa na é *Naèà pâ: *Wiàna é bà wà pwi âboro, na ticè èpo kêe, â wâdé na é popa tô dàpwà kêe wà pwi jiié, ma ru piéa.* *Deutéronome 25.5* Â, na wàrapwiri, â é naa cè gòobàra pwi a bà.»

20 «Â wâdé. Êco na gà jèe niimiri cai ni: Po 7 tèpa aéjii. Â é piéa wà pwina ciàra, êco na é bà, â nye ticè èpo kêe.

21 Â pwi a pâ wê, âna ru piéa ma tô dàpwà, êco na é bà mwara wà pwini, â nye ticè èpo kàru. Â wà pwi béâracié, âna ipaiwà.

22 Â wàrapwiri naa goo wà tèpa 7 aéjii bèepwiri. Ba rà cau bà, â nye ticè èpo kàra. Â géé na càurà diri, â é mwa bàra bà wà i tô ilàri.

23 [Gà ina pâ] rà o mwa wâro còwâ wà tèpa bà, na jè tòotù. Â wiàna wàrapwiri, â wàilàapà narà, na o pwi éa tô ilàri-bà, na tòotù bèepwiri? Ba rà nye cau tèpa éaé diri! Â?! [Gà tòpi cai!]

24 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà pitanami, làpé! [Cina câguwà caa cèikî pâ, rà o mwa wâro còwâ wà tèpa bà?] Ba câguwà caa tâmogòori é Tii Pwicîri, â câguwà caa tâmogòori é pàtâma Pwiduée!

25-26 Ba na pàara na rà wâro còwâ wà tèpa bà, âna o càra mwa caa piéa còwâ. Ba rà wâro pwacèwii tèpa *angela, naa jaa Pwiduée.

«Â gona câguwà caa tâmogòori é pwina é ina wà Moosé? Ba é pwa jèkutâ naa na é tii kêe, goro i ji na nari upwâra, na ia tòò gò i ânye. Naawé, âna é ina tée wà Pwiduée pâ: *Wâgo Pwiduée kà *Abéaama, ma Isaaka, ma Iakobo.* *Exode 3.6*

27 [Pai ina wèe pâ rà nye cau tàgére wâro jaa Pwiduée!] Ba wà Pwiduée, âna câé caa Pwiduée kà tèpa bà, â é Pwiduée kà tàpé na rà wâro. Â jè côo naawê pâ, guwà po dau pitanami awé!»

Naèà na piwéna

Mataio 22.34-40; Luka 10.25-28

28 Ûna rà gére pitùra, â é tàmaarirà wà pwi jè *dotée goro ê Naèà. Â é côo pâ é po dau tòpi bwàti tà tèpa Sadukaio wà Iésu. Â é me burée, â é tawèerié pâ: «Gona dà é pwi naèà na é piwéna, naa na diri é pâ naèà?»

29 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wàéni: *Guwà tère, co tèpa *Isaraéla! Wà Pwi Ukai Pwiduée, âna wàé kaa pwiri é pwi âji Ukai kâjè, na é caapwi co!*

30 *Â wâdé na gà meaarié géé na diri é pwâranümagà, ma é wâro'gà, ma é aunünüma'gà, ma é nii'gà.* *Deutéronome 6.4-5*

31 «Â wàéni é béârailu kâra naèà: *Gà meaari tèpa âboro Spwacèwii é pai pimeaarigà còwâ.* *Lévitique 19.18* Â nye ticè cè jè naèà, cèna piwéna jii é du naèà-bà.»

32 Â wà pwi dotée goro ê Naèà âna é ina tée pâ: «Ûu kaa! Po dau âjupâra co pwi a pwa pupûra, é pwina gà ina! Wà Pwi Ukai, âna nye wàé kaa é pwi âji Pwiduée kâjè! Â nye ticè pwi jèpwi!

33 Â wâdé na jè meaarié mwara, géé na diri é pwâranümajè, ma é tàmanga, ma é nii kâjè. Â wâdé

12:28 Luka 10.25-28 **12:29** Deutéronome 6.4-5 **12:31** Lévitique 19.18 § **12:31** *Tèpa âboro—Grec: Pwi âboro na é tàmwünyabwerigà, é, pwi jènerègà.* **12:32** Lévitique 19.18; Deutéronome 4.35, 6.4-5; 1 Samuel 15.22; Osée 6.6

mwara, na jè meari tèpa âboro, pwacèwii ê pai mearijè còwâ. Nye dau piâjimuru pwiri jii ê pâ *ârapwaaìlò tà Pwiduée, ma ê pâ pàra âraimeai.»

³⁴ Â é còo wà Iésu pâ, dau wâdé pai tòpi kêe. Â é ina têe pâ: «Câgà caa wâiti jii ê *Mwaciri kà Pwiduée.»

Â gée na càùé, â nye ticè âboro na tawèeri Iésu goo cè pàra muru.

*Dau pwamuru naa goo pwi Mesia
Mataio 22.41-46; Luka 20.41-44*

³⁵ Ûna é gére pacâmurirà goo ê Popai naa na *Wâra pwapwicîri, wà Iésu, â é ina tà tàpé na rà tâmaarié, pâ: «Wà tèpa dotée goro ê Naèà, âna rà pacâmuriwà pâ, wà pwi *Mesia, [pwi ukai na guwà tapacîê] âna é pwi âboro kîri jii wà *Davita, ba é pwi gòobèrèè co. Êco na rà pitanami*.

³⁶ Ba nye wà Davita kaa, ûna ia dipitirié ê Nyuâaê Pwicîri, na é ina pâ:

*Popai kà Pwi Ukai,
Pwi Ukai Pwiduée
na é patùra Pwi Ukai kôo:
“Gà me ma gà tâa ni.
Tâa ni gòro îô étò.
[Go naa tâgà ê pitûâ.
O pwamainagà awé.]
Go nama gà còogai
tèpa ipaa dàgà.”*

Psaume 110.1

* **12:35** Grec: «Gorodà na rà ina pâ, wà pwi Mesia, âna é pwina nai Davita?» **12:36** Psaume 110.1

37 «Ûna é ina wà Davita pâ *Pwi Ukai kôo*, âna é tàgére ina wà pwi Mesia. Â wiàna wàrapwiri, â gorodà na rà ina pâ, é pwi âboro kîri jii wà Davita†?! [Bwa, é paari wà Davita pâ wà pwi Mesia, âna é pwi âboro na é piwéna jii diri pàra tàpé!]

*Tèpa dotée goro Naèà ma pa dâpwà
Mataio 23.1-12; Luka 20.45-21.4*

Rà tàmaari Iésu é pâ âboro na wâru, â rà dau ipwàdéé.

38 Â é pacâmurirà mwara, â é ina tàra pâ: «Guwà pwacôoco! Guwà cibwaa pwaduwà kà pàra tèpa dotée goro é Naèà! Ba dau wâdé tàra, na rà pâra na é pâ ârabwée gòri‡. Â wâdé tàra, na rà nye pwabwàcu tàra [ma pwamainarà] pâ âboro, naa na diri é pâ ére aupitapitiri.

39 Rà nye mudàra taaci é pâ autâa na tâa béaa, na *wâra pitapitiri, ma naa na pâ na aupi-ija maina.

40 Â rà pwa é pâ nyakâra pwapwicîri [ba na jè o niimiri pâ rà tèpa âboro na rà wâdé]. Êco na, ûna rà gére wàrapwiri, â rà popa diri jii é pa dâpwà é pâ muru na tà tàra. Â géé goro kaa pwiri, âna o mwa pwa tàra é wârimuru na dau maina jii é wârimuru kà pàra tàpé.»

Tô dâpwà na ticè neemurué

41 [Géewê, â é tò naa na wâra pwapwicîri wà Iésu.] Â é tâa béaa naa na pwi ére na jè tòpò mwani târa Wâra pwapwicîri naawê. Â é côo é pwina rà gére

† 12:37 Grec: *Nye wà Davita kaa, na é ina gooé pâ 'Ukai', â gorodà na é pwina naîé?* ‡ 12:38 *Ârabwée gòri*—Naa jaa tèpa Juif biu, âna câmu kà tèpa tàmanga ma tèpa pipapwicîrìrà.

tòpò wà tèpa âboro. Â napwa wà tàpé na dau wâru neemururà, âna rà tòpò é mwani na dau wâru.

⁴² Â é tèepaa me tô jè dàpwà, na piticè neemuruê. Â é naa ji du ârailu nari mwani atü.

⁴³ Â é todà tèpa *câmu kêe wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Go ina tàwà è âjupâra pâ: Wà tô dàpwà bèeni na piticè neemuruê, âna po dau wéna awé è pwina é tòpò, jii pàra tàpé.

⁴⁴ Ba rà tòpò upûuê§ (ba ji ére mwani géé goro aumaina goo wârirà). Âna wàé, âna jèe nye piticè neemuruê kaa. Êco na é nye naa kaa diri é mwani na o pâri ma é wâro goo.»

13

O mwa tédidiri Wâra pwapwicîri

Mataio 24.1-2; Luka 21.5-6

¹ Géé na càué, â é còobé géé na *Wâra pwapwicîri wà Iésu. Â é ina têe wà pwi jè a *câmu kêe pâ: «Pwi a pwa pupûra, côo è pâ atü goro è auba, goo è pé wâ bèeni! Nye dau wâdé kaa! Â po dau pwa kaamwa* kêe!»

² Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà côo è pâ auba bèeni? Âna go ina tâgà pâ: O mwa téura diri. Â o mwa ticè atü na o mwa pitâagòrà too wê.»

Ê pwina o tèepaa na pwâadèrè

Mataio 24.3-44; Luka 21.7-33

^{12:43} 2 Korénito 8.12
Kaamwa—Magnificence.

§ ^{12:44} Upûuê—Surplus.
^{13:2} Luka 19.44

* ^{13:1}

³ Rà tâa gòrojaa Élaio wà Iésu, ma wà Pétéru, ma Jacques, ma Ioane, ma wà André, wâcicima i Wâra pwapwicîri. Â rà tawèerié pâ:

⁴ «Gà ina tâbà pâ o wiidà cèna o tèepaa ê pwina gà gére ina. Â o dà cè câmu kêe ma bà o tâmogòori pâ, o jèe tèepaa me ê pwi pâara-bà?»

⁵ Â é ina tàra pâ: «Guwà ipwacôowà, â guwà cibwaa pwa ma ipa-imwüruwâ.

⁶ Ba o wâru tàpé na rà o tèepaa me, â rà o pa ê neeô. Â rà o ina tàwà pâ: “Wâgo pwi Mesia [na go me gée jaa Pwiduée, na guwà tapacîê]!” Â rà o ipa-imwüru ê pâ âboro na wâru.

⁷ Guwà o tère cè airi paa, cèna wâmwünyabwe, ma jèkutâ goro paa na wâiti. Â guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba o nye mara tèepaa ê pâ pwiibà, êco na o càcaa pâji pwâadàra gòropuu.

⁸ «[Â o wâru pâ ipaa pitiri gòropuu]: Ba ê pwi jè Ba, âna ru pipaa ma pwi jè Ba. Â wà pwi jè ukai, âna ru pipaa ma cè pwi jè ukai. Â o gù napuu, na pâ pâra ére gòropuu, â o pâ nau tèepaa ê pâ copwa na maina. Ê pâ na pai pwa wèe bèepwiri, âna o pwacèwii ê pâbéaari maagé kâra pitèpa èpo.»

O tubaèpà tà tèpa cèikî

⁹ «Guwà tère bwàti ê pwina o mwa tèepaa dariwà: Rà o mwa popawà pâ, naa na pâ wâra pitèimuru. Â rà o pâ nau èiwà, naa na pâ *wâra pitapitiri. Â o dàtiwà pâ, na ara tèpa kupénoo, ma wà tèpa ukai, gée goro na guwà tèpa âboro kôo. Â, na wàrapwiri, â guwà o tèpa *paâjupâraô, na ararà.

10 Ba wâdé na jèè mara inapàpari ê Picémara Wâdé târa diri pâ Ba.

11 «Â, na diri ê pâ pàara na rà o mwa tâjùruwà ma pitèiwà, â guwà cibwaa pidumapiê goro cè pai tòpi kàwà târa. Ba guwà mwa ina co ê popai na é naa tàwà wà Pwiduée, na pwi pàara-bà. Ba o ê Nyuâaê Pwicîri na ée tûra, â o càcaa wâguwà.

12 «[Na pwi pàara bèepwiri, âna] wà pwi jè âboro, âna é panuâ pwi aéjii kêe, ba na tètâmwereê. Â é wârapwiri mwara wà pwi caa kêra èpo, tà pwina naîê. Â wà tèpa èpo, âna rà o mwa pipaa ma tèpa nyaa ma caa kàra. Â rà o pwa ma rà pwa wârimuru, tiagoro pai pôtâmwararà.

13 «Êdiri pâ âboro, âna rà o pièpàriwà† goodò. Êco na wà pwina é cimwü tia pwâadèrèè, âna ée mwa pa-udòè wà Pwiduée [ma naa tée ê *wâro dâra gòiri jaaé].»

O maina pai maagé kà tèpa âboro

14 «Guwà o pâ nau côo ê capwi na é tèepaa me naa na ére na càcaa autâa kêe—muru na jè miiri, ma jè pwùkùru goo.»

(Â wà pwina é pûra ni, âna wâdé na é tâmogòori bwàti ê pwini!) «Â, na pàara bèepwiri, âna wâdé na rà uru naa gò pâ jaa, wà tàpé na rà tâa *Judée!

15 Â wà pwina é nao gòroigé jii wâ‡, âna é cibwaa wâjué còwâ, nau mudâra cè jè muru, wâna é wâ kêe.

13:11 Luka 12.11-12 **13:12** Mataio 10.21 **13:13** Mataio 10.22; Ioane 15.21 † **13:13** Pièpàri—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Miiri*.

13:14 Daniel 9.27, 11.31, 12.11 **13:15** Luka 17.31 ‡ **13:15** *Nao gòroigé jii wâ*—Grec: *Tâa gòrowâ*. Còo Mataio 24.17.

16 Â wà pwina é tâa na ê na aupwanapô, âna é cibwaa wâjué cômâ naa jaaé, ma é popa é ârabwée kêe.

17 Au! Wârico! Ba, na ê pâ tòtù bèepwiri, âna o po dau pwaée kêra pa ilàri na rà nyarana, ma pa ilàri na rà pa-di é èpo kêra.

18 «Â guwà pwapwicîri tà Pwiduee pâ, na càcaa tèepaa mariwâ, ê pâ muru bèepwiri, na pàara na pièpà napô na!

19 Ba, na pàara bèepwiri, âna rà o dau maagé côm wà tèpa âboro. Ba bwaa nye ticè cè pwi jè âboro, cèna ée jèe maagé côm wàrapwiri—tapoo géè na autapoo goo é gòropuu, ûna é nye tòpò diri é pâ muru wà Pwiduee—tiagoro nabà. Â o jèe nye ticè cè pwi jè âboro, cèna ée mwa wàrapwiri cômâ é pai maagé kêe.

20 «Wiàna wà Pwiduee Pwi Ukai, âna càcaa nùmee na é nama piboo é pâ jéûru tòtù bèepwiri, â pwiri nye ticè cè pwi jè âboro cèna é piupa é wâro kêe. Êco na é niimiri pâ, na é nama piboo, wàrapwiri goo wà tàpé na é jèe pitòrigarirà.»

Tèpa ‘mesia’ na rà tèpa pwâ

21 «Â wiàna é ina tàwà ê pwi jè âboro pâ: “Guwà côm! É wâni wà pwi *Mesia, [*pwi a pa-udòjè]!” é wâpà wiàna é ina pâ: “É wâna é ère bèeni!” â guwà cibwaa cèikî naa gooé.

22 Ba rà o mwa tèepaa me cè tèpa ‘mesia’ ma tèpa ‘péroféta’ na rà tèpa pwâ. Â rà o pwa é pâ wakè goro pàtamarà na rà mwa pò goo wà tèpa âboro, târa ma

rà ipa-imwürurà. Â rà ipwadàrapwa mwara ma rà ipa-imwüru tàpé na é jèe pitòrigarirà wà Pwidueé.

²³ Â, na wàrapwiri, â wâguwà, âna guwà o ip-wacôoco! Ba go jèe tàmara ina tàwà ê pâ muru na o mwa tèepaa!»

Pai wâjué me còwâ kà Iésu

²⁴ «Na pâ tòotù-bà, â rà o dau maagé còo ê pâ âboro. Â géé na càùru pwiri:

O câé té i tòotù.

O bàutê i parui.

²⁵ *Rà o tûu pâ îricò.*

Gùmàgù pâ pàaé§.

Ésaïe 13.10; 34.4

²⁶ «Â, na pàara bèepwiri, âna o còoô, wâgo *Pwina naîri âboro, wiàna go tèepaa me na nee, naa na é pàtàmoò, ma é pai maina ma muugère kòo.

²⁷ Â go o panuâ me tèpa *angela, ba na rà popa tàpé na go jèe pitòrigarirà. Â rà panaimarirà, pitiri ê gòropuu.»

Câmu goro iri wâi

²⁸ «Wâdé na guwà picòo bwàti ê câmu kâra ê *iri wâi. Ba, na é bwaa tapoo ti, â guwà tâmogòori pâ, ée jèe tèepaa me ê pàara na ucuu i napô.

13:24 Ésaïe 13.10; Joël 2.10, 3.4, 4.15; Auinapàpari 6.12-13
§ 13:25 *Gùmàgù pâ pàaé*—Pai ina wèe pâ, o piaraégò pâ îricò; é, o gùmàgù pâ mwaciri ma tèpa ukai kàra; é, o gùmàgù tèpa duée. **13:26**
 Daniel 7.13 **13:27** Mataio 13.41; Maréko 13.32

29 Wàrapwiri na guwà còu pâ, gére tèepaa ê pàra câmu na go gére ina, â guwà o tâmogòori pâ, o jèè pacoo diri*.

30 Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: [O càcaa gòiri.] Wà pàra tèpa âboro nabà, âna rà o bwaa nye còu pwiri, béaa kêra pai o bà kêra.

31 Ba o tiàu ê napwéretòotù ma ê gòropuu; â napwa ê popai kòo, âna o càcaa tiàu.»

Guwà tà tàcî

32 «Nye ticè pwi âboro, cèna tâmogòori cè tòotù ma cè ineretòotù, cèna o tèepaa ê pâ muru bèepwiri. Ba câbà caa tâmogòori mwara wâgo Pwina naî Pwiduée, ma wà tèpa angela kêe. Â nye wàco Caa, na é tâmogòori.

33 Guwà pwacòoco, â guwà cibwaa tà puu! Ba câguwà caa tâmogòori cè pàara cèna o tèepaa na.

34 «Ba ipwacèwii naa goo pwi âboro na é pâ nau ipokâa jii napô kêe. Â é naa tà tèpa wakè kêe ê tàrù, naa goro diri ê pâ neemuruê, tiagoro ê pwârawâ kêe. Â é ipâdi naa goorà ê jèpa wakè kêe. Â é pitûâri tà pwi a wéaari goropwârawâ pâ, na é tà tâa ma tàcî.

35 «Â [ipaiwà naa goowà]—wâdé na guwà tà tàcî! Ba o câguwà caa tâmogòori, cè pàara cèna ée tèepaa me còwâ na, wà pwi apooro pwârawâ. Ba pwiri

* **13:29** *O jèè pacoo diri—é, Go o jèè tèepaa.* (Pai wâjué còwâ kà Iésu.) Naa naporomee bèeni, âna wà Iésu, âna é mara ina du ârailu pàara na o mwa tèepaa: Jèpwi, âna, pai tubatiàu ê ville Iérusaléma, géé na càuru pai bà kêe, na naja 70. Jèpwi, âna, pâ muru na o mwa tèepaa naa pwâadàra gòropuu, béaa kêra pai o wâjué me còwâ kêe. **13:35** Luka 12.38

o bàrane, é pwiri o nabibiu kâra ne, pwiri naa gòropwaa†, pwiri gòro dàuru.

³⁶ Â wiàna é pwairi tèepaa me, â càcaa wâdé na é pâmariwà na guwà gére puu!

³⁷ Ê pwina go ina tàwà, âna popai tà diri tèpa âboro: Wâdé na guwà tà tàcî!»

14

Rà mudàra ba na rà tètàmwereê

Mataio 26.1-5; Luka 22.1-2; Ioane 11.45-53

¹ Dàra ârailu tootù, â o coo [ê du *tootù maina kà tèpa Juif]—tootù *Paséka jèpwi, bau tootù maina kâra ‘pi-ija poloa na ticè nyaa kêe’.

Â nûma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaailò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, na rà tètàmwara wà Iésu. Â rà imudàra cè pai pwa wèe, ma rà tü tûâ têe ma tâjùrué pwàniri.

² Ba rà pi-ina tàra pâ: «O po càcaa wâdé na jè tâjùrué pàpari, na pàara na pwa i pi-ija maina wâna. Ba péa rà tà putàmu naa gooje ê pâ âboro, ma gùmagù napô.»

Wicèpwiri jawé ûrea naa gò Iésu

Mataio 26.6-13; Ioane 12.1-8

³ [Na pwi pàara bèepwiri, âna] é tâa Bétani wà Iésu, wâna pwârawâ kà Simona, pwi a pwa maga. Â, na rà gére ija, â é tèepaa me ê tô jè ilàri, bau ê wâra jawé atù, na wâbé goro ê jawé ûrea*—pwi jawé na dau maina ê wâri wèe. Â é tébiti i wâra jawé, â é wicèpwiri i jawé ûrea naa gòro pûru Iésu.

† **13:35** Naa gòropwaa—Grec: *Na é to i ja.* **14:3** Luka 7.37-38

* **14:3** Jawé ûrea—Nee nard.

⁴ Ûna rà côôê wà pàra tàpé na rà gére tâa wê, â po dau càcaa wâdé tàra. Â rà pi-ina tàra pâ: «Kaa! Cina é po dau pwatari i jawé ûrea bèepwiri?

⁵ Ba é wâri wèe, âna pâ miliô[†]! Gorodà na càcaa icuri, ma o naa é wâri wèe, tà tàpé na ticè kàra?» Â rà gére dau putàmu naa gooé.

⁶ Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà naaê! Gona cina guwà nama é tòina? Ê pwina é pwa wà tîoni, âna muru na po dau wâdé.

⁷ Ba rà o nye tà ciburà wâjaawà wà tàpé na ticè kàra, â o nye pâri ma guwà pwa tàra cè pwina wâdé wiàna âji nûmawà. Â napwa wâgo, âna o câgo caa tà ciburà tâa jaawà.

⁸ Â wà tîoni, âna é jèe pwa kaa é muru na pâri ma é pwa. Ba ûna é wicèpwiri naa gò-o i jawé ûrea, âna é jèe pwabwàti cawi béaa é pai o boo kôo naa napwêe.

⁹ Pwa na go ina tàwà é âjupâra pâ: Na diri pâ ére, na o mwa inapâpari é *Picémara Wâdé naawê—naa na gòropuu diri—â o piwiâ mwara é jèkutâ goo é pwina é pwa wà tô ilàri bèeni. Â o nye tà ciburà niimiriê.»

É icuri Iésu wà Judas

Mataio 26.14-16; Luka 22.3-6

¹⁰ Wà Judas Iscariote—wà pwi ârapàara tèpa 12 *apostolo—âna é pâ nau côo tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò. Â é ina tàra pâ, na ée mwa panuâ Iésu tàra.

[†] **14:5** *Pâ miliô*—Grec: 300 mwani pwa (deniers). Wâri pwi caapwi âboro naa na caapwi naja. **14:7** Deutéronome 15.11 **14:8** Ioane 19.40

11 Â rà nye dau ipwàdée kaa, â rà ina pâ na rà o mwa naa cè mwani têe. Â tapoo na pàara bèepwiri, â é imudàra cè naigé, ma é icuri wà Iésu târa.

Pi-ija kà Pwi Ukai

Mataio 26.17-35; Luka 22.7-34; Ioane 13.21-38

12 É jèe tèepaa ê bétapoo tòotù kâra ‘pi-ija poloa na ticè nyaa kêe’—tòotù na rà mu taa ê nari mutô târa Paséka. Â rà ina tà Iésu wà tèpa *câmu kêe pâ: «Bà o pâ nau pwabwàti ê utimuru târa Paséka. Â wâpà na nūmagà na jè pi-ija wê?»

13 Â é panuâ tupédu ârailu géé goorà, â é ina târu pâ: «Gàu pâra naa na ville, â o ipitiwà ma pwi âboro, na é popa ê wâra jawé. Â gàu pâra wiâê.

14 Â, na é tò naa na jè pwârawâ, â gàu ina tà pwi apooro wê pâ: “É tawèeri me wà pwi a pwa pupûra kâbà, pâ, o wâpà ê naditârawâ, na bà‡ o ija naima ê utimuru târa Paséka?”

15 «Â ée paari tàu ê jè naditâra-wâ na wâdòiti—pwi naditârawâ maina na jèe ipwabwàti. Â gàu pwabwàti i uti kâjè naawê.»

16 Â ru pâra naa na ville, â ru pâmari, wâra na é ina târu wà Iésu. Â ru pwabwàti ê utimuru târa Paséka.

O ipwa tûâ tôo

17 Na bârane, âna rà tèepaa naawê wà Iésu ma i tèpa 12 apostolo kêe.

18 Â rà tâaboo, â rà ija.

14:12 Exode 12.6 ‡ 14:14 Bà—Grec: *Wâgo (Iésu) ma wà tèpa câmu kôo.* 14:18 Psaume 41.10

Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wà pwi jè ârapàarawà, âna ée mwa ipwa tûâ tûo—pwina jè gére ija naima ma wàé.»

¹⁹ Â rà pikîri wà tèpa câmu kêe, â rà jèpa pitawèerié pâ: «Gona pwiri càcaa wâgo?»

²⁰ Â é ina tàra pâ: «Akaé, o wà pwi jè ârapàarawà, wâguwà tèpa 12 apostolo—wà pwina bu capai tu-boo naa na i na ngapò ma wàé§.

²¹ Wâgo *Pwina naîri âboro, âna go o pâra nau bà, wàra na é jèe inapàpari ê *Tii Pwicîri. Â napwa naa goo wà pwi âboro na é pi-icurio, âna po dau pwaée kêe. Au! Wârico! Ba wà pwiibà, âna pwiri nye gére wâdé ba kêe wiàna càcaa gére pitèpaé!»

I poloa ma i dipâa

²² Ũna rà pi-ija naima, â é popa ê poloa wà Iésu. Â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa jècaari tà tèpa câmu kêe, â é ina tàra pâ: «Guwà ija, ba êni, âna naiio.»

²³ Â gée na càué, â é popa ê wârado dipâa. Â é pwaolé tà Pwiduée, â é naa tàra. Â rà cau wâdo diri.

²⁴ Â é ina tàra pâ: «Êni, âna domii kôo, na o jèe joro ba kà tèpa âboro; domii na é pacoo ê *auipwataâboro na é pwa wà Pwiduée, [bétòpò pinaanapò naa nabibiu kàwà ma wàé].

²⁵ Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: O câgo mwa caa wâdo cè dipâa [naani gòropuu]. Go o mwa wâdo

§ **14:20** Wâjaa tèpa Juif, âna wà tèpa âji bée, âna rà nye po tuboo goro îrà naa na i na ngapò na caapwi. **14:22** 1 Korénito 11.23–25

14:24 Exode 24.8; Jérémie 31.31–34; Zakarie 9.11; 1 Korénito 10.16; Hébéru 9.20

ê dipâa na bwaa âmuê, naa na ê *Mwaciri kà Pwidiúe.»

Gà mwa pitütôowâriô, co Pétéru

²⁶ Rà nyabiri ê pâ *salamo târa ê pwi tòotù maina-bà, â géewê, â rà too naa gòrojaa Élaio.

²⁷ Â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Guwà o mwa po capai panuôo diri. Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*O mwa pòtàmwara
pwi a wéaari mutô.
O tadidiri pâ mutô.*

Zakarie 13.7

²⁸ «Êco na, wiàna go o mwa wâro còwâ géee na aubà, â go o mwa pâbéaa kâwà naa Galilée.»

²⁹ Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Wà tàpéeni âna rà o panuâgà, â o càcaa wâgo!»

³⁰ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Go ina tâgà ê âjupâra pâ: Naa na ne nabà, béaa kâra ê pai wailu to kâra ê ja, âna wâgà, âna gà o wacié pitütôowâri pâ, câgà caa tâmogòorio.»

³¹ Â é nye ciburà gòo wà Pétéru nau ina pâ: «Èkâ! Wiàna ina pâ tètàmwaraju naima ma wâgà, â câgo caa pitütôowârigà!»

Â wàilà diri, âna nye caapwi ê pwina rà ina tée.

*É pwapwicîri na Gethsémané
Mataio 26.36-40; Luka 22.39-46*

32 Géewê, â rà pâra wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe naa na jè ére [na câmi goro upwâra] na ina goo wê pâ Gethsémané. Â é ina tàra pâ: «Guwà tâaboo naani, ba go bwaa pâra nau pwapwicîri.»

33 Â é popa wiâê wà Pétéru, ma Jacques, ma Ioane. Â é tapoo po dau pidumapiê ma wâgotêe.

34 Â é ina tàra pâ: «Po dau tòina ma pikîri ê pwâranümo. Â guwà tàpo tâa ni, â guwà tà tàcî! Guwà cibwaa puu!»

35 Â é tàpo paé jiiirâ, â é tùu jùrué. Â é ilari jii Pwiduée pâ na é patâjii jiié ê tòina kêra pwi pâara bèepwiri, wiàna pâri.

36 Â é ina pâ: «*Abba**, Caa, pârigâ diri ê muru. Gà patâjii jiiio ê pâ aré ma tòina bèeni! Êco na gà cibwaa pwa ê pwina nümoo goo, â gà nye pwa câbawâdé'gà.»

Rà puu tèpa câmu kêe

37 É wâjué me cõwâ dari tèpa âracié a câmu kêe, â é cõo pâ rà tà puu. Â é ina tà Simona Pétéru pâ: «Simona, wànau, gà tà puu? Càcaa pâri ma gà tàpo tàcî, naa na ji caapwi ineretòotù?

38 Guwà tà tàcî, â guwà pwapwicîri ba na o pwa cè nii ma gòo kàwà, wiàna tacaiwà. Ba nümawà na guwà pwa na wâdé, êco na ticè nii kàwà.»

39 É jèu pâra cõwâ wà Iésu jiiirâ, â é jèu pwapwicîri, â é jèu ina mwara ê pwina é jèu ina.

14:32 Ioane 18.1 **14:34** Ioane 12.27 **14:36** Maréko 10.38;

Ioane 6.38 * **14:36** *Abba*—Pai ina wèe pâ, *caa kôo* naa na araméen, pwâratùra kà Iésu.

40 Ûna é wâjué me cowa darirà, â é pamarirà mwara na rà gére puu. Ba nye po dau pwacoé tàra, ma rà tà tàcî. Â càra caa tâmogòori, cè otòpi kàra tée.

41 Â jèe béwacié mwara ê pai pâra kêe jirà, â é wâjué cowa. Â é ina tàra pâ: «Gona guwà bwaa gére nao ma puu? Pâri! Ba o jèe panuâo ni tà tèpa pwa na èpà, wâgo Pwina naîri âboro. [Ba rà tàgére mee ni, ba na rà tâjùruo.]

42 Guwà cimadò! Ma jèe pâra! Ba wà pwina é ipa popai goodò†, âna jèe tà wàéni!»

Rà tâjùru Iésu

Mataio 26.47-56; Luka 22.47-53; Ioane 18.3-12

43 Ûna é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â é po tèepaa me wà Judas, wà i pwi jèe ârapàara tèpa 12 apostolo kêe. Â rà tèepaa me wiâe pâ âboro na wâru, na rà pa ê pâ tauwa, ma gò upwâra. Ba rà panuâra me wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò, ma wà tèpa dotée goro ê Naèa, ma wà tèpa pitûa.

44 Â wà Judas, wà pwina é pi-icuri Iésu, âna é jèe inapàpari tàra ê pwina ée pwa: «Wà pwi âboro na go bwénüüê, âna nye wàe kaa. Guwà tâjùrué, â guwà popaé pâ, â guwà wéaarié bwàti.»

45 Â rà tèepaa me, â é nye pâra dà Iésu kaa wà Judas, â é ina tée pâ: «Bwàcu'gà co Pwi a pwa pupûra!» Â é bwénüüê.

46 Â rà pò ma tâjùru Iésu.

47 Â wà pwi âboro na é tâa jaa Iésu, âna é pò ma càù ê tauwa kêe, â é nye tüboo kaa naa gòro pûru

† 14:42 *Ipa popai goodò—Me trahir. Icurio.*

pwi âboro kîri kà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. [Êco na] é tépàgà co i doronyüru.

Gona go pwi a tètâmwara âboro?

⁴⁸ É ina wà Iésu tà tàpéeni pâ: «Wànau? Guwà me nau popao, goro é pâ tàuwa, ma é bàra upwâra, pwacèwii na go pwi a pòtâmwara âboro!

⁴⁹ Diri pâ tòotù, âna go tâa nabibiu kàwà. Â go pacâmuri tèpa âboro, naa na *Wâra pwapwicîri. Êco na câguwà caa tâjùruo! Bwa, wâdé na wàrapwiri. Ba nabàni, âna gére pacoo é pâ muru na jèe inapàpari, naa na Tii Pwicîri.»

⁵⁰ Â wà diri tèpa câmu kêe, âna rà panuâê, â rà uru.

É uru na é cicàpé pwi âboro èpo

⁵¹ Êco na pwa pwi jè âboro èpo‡, âna é pâra wiâê. Â é pòpiié goo é jè ciità. Ûna rà pwa na rà tâjùrué wà pàra tàpé,

⁵² â rà tà cipa awé i ciità kêe, â é uru na é cicàpé.

Wâra pitèimuru kà tèpa Juif

Mataio 26.57–68; Luka 22.54–71; Ioane 18.19–24

⁵³ Rà popa pâ Iésu naa jaa pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. Ba rà ipitiri naa jaaé wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa pitûâ, ma wà tèpa dotée goro é Naèa.

⁵⁴ Napwa wà Pétèru, âna é picâwiâê géé iti, â é tò naa jaa pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. Â é tâaboo naa na pé gòroigé, naa jaa tèpa âboro kîri, tèpa wéaa, â é pwacârau.

14:49 Luka 19.47, 21.37; Ioane 18.20
èpo—Munaa wà Maréko na é wii tii bèeni.

‡ **14:51** Pwi jè âboro

55 Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma diri ê pé wâra pitèimuru kà tèpa Juif, âna rà mudàra cè âboro, târa na rà pitòti Iésu. Ba nûmarà na rà o pwa wârimuru têe ma é bà. Êco na càra caa pâmari.

56 Ba wâru tèpa pitòtié na rà pwâ, êco na càra caa pitêrerà.

57 Â nabwé, â rà cimadò pàra tàpé géé goorà, â rà ina pâ:

58 «Bà jèe nye tèreê na é ina pâ: “Go o tédidiri ê Wâra pwapwicîri bèeni na ia rà bari wà tèpa âboro. Â naa na âracié tootù, âna go bari còwâ ê jè Wâra pwapwicîri na càcaa bari goro na-araraîri âboro.”»

59 Êco na wà tèpa pitòtié bèepwiri, âna càra caa pitêrerà mwara.

Pai tòpi kà Iésu

60 É cimadò na ara diri tèpa pitûa wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò, â é tawèeri Iésu pâ: «Gona nye ticè bétòpi'gà? Wâna? Càngà caa tère é pâ pwina rà gére pitòtigà goo?»

61 Êco na é nye tàpo tâa wà Iésu, â câe caa tòpi. Â é jèu tawèerié mwara wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò, pâ: «Gona nye âjupâra pâ wâgà, âna gà pwi *Mesia, *Pwina naî Pwiduée—wà Pwiduée na jè papwicîri?»

62 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Ûu, âjupâra ê pwina gà ina. Â guwà mwa còo wà Pwina naîri âboro, wiàna é tâa gòro étò kà Pwiduée na dau pwa pàtamee, [â ée mwa pitûâ]. Â guwà mwa còoê, wiàna é me na pâ nee, géé napwéretòotù.»

63 [Â po dau dàpàgà tà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwailò, â é po dau putàmu.] Â é nye tidàpa kaa é ârabwée kêe^S, â é ina tà tèpa pitèimuru bée pâ: «Jèe pâri! Naaco cè tèpa pitòtié, [ba é jèe ipitòtié còwâ]!

64 Ba guwà jèe tèreê, na é ina ba èpà Pwiduée [ba é nama ipaiwàilu ma wàé]. Â dà cèna guwà niimiri naa gooé?»

Â rà cau tòpi diri pâ: «Wâdé na é bà!»

65 Â wà pàra tàpé, âna rà èdurié, â rà târamiri é naporomee, â rà tòbitié goro îrà. Â rà ina tée pâ: «Wàilàapà na èigà? Gà pinadàra cai, [wiàna gà pwi *péroféta na gà tâmogòori diri é muru]!»

Â rà popaé wà tèpa wéaa, â rà pitagégéri pûruê.

É pitütôowâri Iésu wà Pétéru

Mataio 26.69-75; Luka 22.56-65; Ioane 18.16-27

66 Napwa wà Pétéru, âna é nye tà tâa niboo gòroigé.

Â é tèepaa me tô jè âboro kîri kà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwailò.

67 Â é còo Pétéru na é gére pwacârau. Â é ucâriê, â é ina tée pâ: «Ée, wâgà kaa, âna gà pwi bée Iésu gée Nazareth!»

68 Â é tòpi tée pâ: «Bwa! Câgo caa tâmogòorié, â câgo caa tâmogòori é pwina nûmagà na gà ina.»

Â géewê, â é pâra dàra é goropwârawâ goro i gòroigé. {Â, na wàrapwiri, â é to i ja.}

^S 14:63 *Tidàpa...ârabwée kêe*—Câmu kâra pai po dau dàpàgà tée, é, pwâra putàmu kêe. 14:64 *Lévitique 24.16; Ioane 19.7*

69 Â wà tôoni, âna é ucâri mwara wà Pétéru, â é jèu ina mwara târa pâ âboro na rà tâa wê, pâ: «Akaé! Wà pwini, âna pwi jè ârapàara tèpa câmu kà Iésu!»

70 Â é ina mwara wà Pétéru pâ: «Bwa, bwa! Câgo caa tâmogòorié!»

Â géé na càùé, â wà tèpa tâa wê, âna rà ina mwara tée pâ: «Akaé! Âjupâra pâ gà pwi jè a câmu kêe! Ba wâgà mwara, âna gà pwi a me géé Galilée*!»

71 Â é nye pigòo kaa wà Pétéru ma ina pâ: «Kaa! Guwà tère, go *ipwataâboro tàwà pâ câgo caa tâmogòori wà pwiibà! Wâdé na é pwa wârimuru tôo wà Pwiduée, wiàna go pwâ!»

72 Ûna é bwaa gére ina pwiri, â é wailu to i ja. Â é mwa niimiri i pwi ia é ina tée wà Iésu pâ: «Béaa kêra é pai wailu to kêra i ja, âna gà o wacié pitütôowâri pâ, câgà caa tâmogòorio.»

Â é i wà Pétéru.

15

Rà popa Iésu pâ naa jaa Pilato

Mataio 27.1-31; Luka 22.66-23.25; Ioane 18.28-19.16

1 Ûna po dàuru moo, â rà pitapitirirà naima diri ê wâra pitûâ kà tèpa *Juif—wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ma wà tèpa pitûâ, ma tèpa *dotée goro ê Naèa. Ba nûmarà na rà tâmogòori ê pwina rà pwa tà Iésu. Â rà piié, â rà popaé pâdari *Pilato, [pwi kupénoo kà tèpa Roma].

* **14:70** Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: *Ba bà tère naa na wéégére pwâratûra'gâ.* **15:1** Luka 22.66

² Â é tawèerié wà Pilato pâ: «Gona nye wâgà kaa, na gà Pwi Ukai kà tèpa Juif?»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgére ina.»

³ Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò, âna wâru ê pâ muru na rà pinatòti Iésu goo.

⁴ Â é tawèerié mwara wà Pilato pâ: «Gona nye ticè cèna gà tòpi goo? Gà nye gére tère ê pâ muru na èpà na rà ina naa googà?»

⁵ Êco na câé mwa caa tòpi wà Iésu, â é po dau pò gooé wà Pilato.

Nümarà goo Barabbas

⁶ Napwa Pilato, âna câmaajé tée, na diri pâ naja, na tòotù *Paséka, na é pacòbé géé na karapuu cè pwi jè âboro, na nüma ê Ba gooé.

⁷ Â, [na naja bèepwiri, â] pwa pwi jè âboro, na nee Barabbas, na rà pitànaima na karapuu, ma tèpa bée. Ba rà tètàmwara âboro, na pàara na rà cicara tèpa Roma.

⁸ Â rà tèepaa me naa jaa Pilato pâ âboro na wâru, â rà ilari jiié pâ: «Gà pwa ba kâbà, ê muru na jèe nye câmaajé tâgà na gà pwa.»

⁹ Â é tòpi tàra pâ: «Gona nümwà na go panuâ còwâ Iésu, 'pwi ukai kà tèpa Juif?»

¹⁰ Ba é nye tâmogòori bwàti pâ, wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò, âna rà panuâ tée Iésu, goro pai piboo kàra.

¹¹ Êco na wà tàpéebà, âna rà cètùu ê pâ âboro, ba na rà ina pâ: «Panuâ tâbà wà Barabbas!»

Tanamiri Iésu naa goro kurucé!

12 É tawèerirà mwara wà Pilato pâ: «Â gona dà cèna go o pwa tà pwina guwà ina gooé pâ ‘pwi ukai kà tèpa Juif?»

13 Â rà uu ma tomara too pâ: «Tanamiriê naa goro *kurucé!»

14 Â é jèu tawèerirà mwara pâ: «Gona dà cèna é pwa cèna èpà?»

Êco na rà ina wiikauri pâ: «Tanamiriê naa goro kurucé!»

15 Â é panuâ tàra wà Barabbas wà Pilato, ba nūmee na rà wâdéarié ê pâ âboro. Â é pwa ma pâdi Iésu goro ubati. Â é panuâê tà tèpa coda, ba na rà tanamiriê naa goro kurucé.

Rà pitaurèe gooé tèpa coda

16 Wà tèpa coda, âna rà popa còbé Iésu, naa na gòroigé, kâra ê wâ maina kà kupénoo. Â rà todàra diri ê pé wâra coda.

17 Â rà piècaarié, â rà pwa ma é coona ê pé ârabwée na dau mii—[pwacèwii ârabwée kà pwi âboro imaina]. Â rà pàti ê pé bwe korona* kêe, goro îri upwâra na pwa daaé, â rà tòpò boo naa gòro pûruê.

18 Â rà [cibèepié, â rà tànyiriê, ma] ina tée pâ: «Wée! Cidòri nyuâagà, co ‘Pwi ukai kà tèpa Juif!’»

19 Â rà nye tà pâdi ê pûruê goro ê bàra watü. Â rà nye tà èdurié, â rà nye tà tùu jùrurà araé.

20 Ûna nabwé ê pai piècaarié kàra, â rà tòpwütù géé gooé i ârabwée mii, â rà naagéé còwâ naa gooé ê

* 15:17 *Bwe korona—Couronne*. Bwe kà pwi ukai. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Bwe câma*.

ârabwée kêe. Â géewê, â rà popaé còobé naa gòroigé, ba na rà tanamiriê naa goro i kurucé.

Rà tanamiriê naa goro kurucé

Mataio 27.32-44; Luka 23.26-43; Ioane 19.17-27

²¹ Pwa pwi jè âboro gée na ville Cyrène na nee Simona, pwi caa kà Alexandre ma wà Rufus†, âna é me wê, ba é wâjué còwâ gée na aupwanapô. Â rà tacoo gooé wà tèpa coda, ba na é kâa ê kurucé kà Iésu.

²² Â rà popa Iésu, pâ naa gòro jè ti kâra jaa na ina goo wê pâ Golgota, na pai ina wèe pâ ‘Goro pwiripûru âboro’.

²³ Â [wà pàra tàpé, âna] rà pinaanaimari ê dipâa bau ê jawé na maga‡. Â rà naa tà Iésu, êco na nye tàutêe na é wâdo.

²⁴⁻²⁵ Na po 9 ineretòotù na dàuru, âna rà tanamiriê naa goro i *kurucé wà tèpa coda. Â rà càù noo kâra tii, ba na rà tâmogòori pâ, wàilàapà na o popa é pâ ârabwée kêe, ba na rà o pipâdi naa goorà.

²⁶ Â rà popa ê ére upwâra, â rà wii naa goo, ê majoro ê pai bà kêe, pâ: IÉSU, PWI UKAI KÀ TÈPA JUIF.

²⁷ Â rà tanamiri mwara tupédu a pwa na èpà naa goro jènere wà Iésu—wà pwi jèpwi naa gòro étò kêe; â wà pwi jèpwi naa gòro aèmwü kêe. {

15:21 Roma 16.13 † **15:21** Alexandre ma wà Rufus—Pwiri tupédu âboro imaina naa na wâra pwapwiciri na ville Roma. ‡ **15:23** Jawé na maga—Nee myrrhe. Pé wâi târa ma câjè caa tère ê maagé.

15:24-25 Psaume 22.19

28 Êkaa na pacoo i pwi ia mara wii naa na *Tii Pwicîri gooé, pâ: *Rà naa wârimuru têe; ba rà ina pâ, é pwi a pwa na èpà.* *Ésaïe 53.12}*

29 Wà tàpé na rà paé ma me na ére bèepwiri, âna rà ura ê pûrurà, â rà tànyiri Iésu, â rà ina pâ: «Pwiini, gona càcaa wâgà kaa, na gà o tédidiri i *Wâra pwapwicîri, â gà o pagòtù còwâ naa na âracié tòotù?

30 Â gà pa-udògà còwâ, ma gà boome géé goro i kurucé bèepwiri!»

31-32 Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa dotée goro ê Naèà, âna rà pitaurée goo Iésu mwara. Â rà pi-ina tàra jècaa pâ: «É pi-ina gooé pâ é Pwi Ukai kâjè tèpa *Isaraéla. Â é tâmogòori ma é pa-udò pàra tàpé, éco na câé caa tâmogòori ma é ipa-udòé còwâ! Wiàna é boo géé goro kurucé bèepwiri, â pwiri jè o mwa cèikî naa gooé!»

Â nye ipaiwà mwara naa goo tupé na tanamîriru naa goro kurucé, naa goro jènereê. Ba ru nye pitaurée gooé mwara.

Maagé bà kà Iésu

Mataio 27.45-56; Luka 23.44-49; Ioane 19.28-30

33 Ūna po gopaé bwàti, â nye po bàutê pitiri é napôŒ tiagoro na âracié ineretòotù na càuru ija.

34 Ūna po âracié ineretòotù, â é tomara ba maina wà Iésu pâ: *Éloï, Éloï, lama sabakthani?* Pai ina wèe pâ: Pwiduée kôo, Pwiduée kôo, cina gà panuâô?

35 [Â càra caa tèreê bwàti] wà pàra tàpé na rà tâa wê, â rà ina pâ: «Guwà còo, é todà *péroféta Élia!»

15:28 Ésaïe 53.12

15:29 Psaume 22.8, 109.25; Maréko 14.58

Œ 15:33 Pitiri é napô—é, Pitiri é gòropuu.

15:34 Psaume 22.2

36 Â pwa pwi jè ârapàararà, âna é itàtà, â é popa jè imwaano, â é nuwa naa na ê dipâa na maga*. Â é tòpò naa goro bàra upwâra, â é naa tà Iésu, ba na é wâdo. Â é ina [tà tèpa bée] pâ: «Tàpo tâa, ba pwiri jè o côo wà Élia, na é me, nau naaê boo géenidò goro kurucé!»

37 Êco na é dau uu too wà Iésu, â nye êgò kaa ôomaa kêe.

38 Â é pé ciità maina, [na é târiwâri ê ére na dau pwicîri] naa na i Wâra pwapwicîri, âna nye tidàpa kaa, tapoo géenidò, tia niboo pwâadèrèè.

39 Â wà pwi caa kêra coda roma na é coo ara Iésu, âna é côo ê pai bà kêe, â é ina pâ: «Âjupâra, wà pwi âboro bèeni, âna é *Pwina naî Pwidueé!»

Rà côoê wà pa ilàri

40 Pwa pàra ilàri, na rà tâa wê mwara, âna rà tà coo iti, â rà côo pwiri—wàilà ma wà Maria gée Magdala, ma wà Salomé, ma wà Maria, nyaa kà tupédu aéjii José ma Jacques (wà pwina ina gooé pâ ‘Pwi dopwa’).

41 Wàilà kaa, na rà pâra wiâ Iésu, â na rà pitu tée, ûna é bwaa tâa napô Galilée. Â wâru ê pa pàra ilàri, na rà tâa wê mwara, na rà too wiâê mwara, naa *Iérusaléma.

Tòpòé naa na auipwàni

Mataio 27.57-61; Luka 23.50-56; Ioane 19.38-42

42-43 Diri é pâ namuru bèepwiri, âna pacoo na [papwicî] tòotù béaa kêra ê *tòotù pwicîri kà tèpa

15:36 Psaume 69.22 * 15:36 *Dipâa na maga*—Dipâa na càcaa maina wâri wèe, na pinaanaimariê bau ê jawé. 15:40 Luka 8.2-3

Juif. Na papwicî, âna rà pwabwàti ê pi-ija târa tòotù pwicîri.

Na bàrane, âna é tèepaa me wà Ioséfa, pwi âboro géé Arimathée. Wà pwiibà, âna pwi jè âboro imaina, naa na wâra pitèimuru kà tèpa Juif. Â é pwi a nye tà gòo goro tapacîri ê pai tèepaa me kâra é *Mwaciri kà Pwiduée. Â é ipagòorié, ba na é pâra naa jaa ukai Pilato, ma ilari jiié i naii Iésu. Ba nùmee na é popa é naiié béaa kâra é pai tapoo kâra tòotù pwicîri.

44 Ûna é tère wà Pilato pâ, é jèe bà wà Iésu, â é pò. Â é todà pwi caa kâra coda, â é tawèerié pâ: «Gona jèe gòiri cè pai bà kêe?»

45 Â é piwiâ têe. Â wà Pilato, âna é naa tàrù tà Ioséfa, ba na é popa i naii Iésu.

46 Â wà pwiibà, âna é tapwùtù i naii Iésu géé gòro i kurucé. Â é cajipié goro è ciità na é wâri. Â é popaé, â é tòpòé naa na è auipwàni—pé pwêe na îri naa na pé atù. Â nabwé, â é pwùru ê jè pé atù maina, â é târiwâri i auipwàni.

47 Â wà Maria géé Magdala, ma wà Maria nyaa kà José [ma Jacques] âna ru côo ê ére na tòpò Iésu naawê.

16

É wâro côwâ géé na aubà

Mataio 28.1-8; Luka 24.1-12; Ioane 20.1-10

¹ [Na capàto na bàrane] ûna jèe nabwé ê *tòotù pwicîri [kà tèpa *Juif] â wà Maria géé Magdala, ma Salomé, ma wà Maria nyaa kà [José ma] Jacques,

âna rà pâ nau wâri ê jawé ûrea, ba na rà wicèpwiri naa gòro ê naii Iésu.

² Na pwapwicîri, na bwaa dàuru, na é gére êgòdò tòotù, â rà pâra naa na auipwàni.

³⁻⁴ Â wii naigé, âna rà gére pi-ina tàra pâ: «Gona wàilàapà na o mwa pwùru i atù goro i pwêe? Ba po dau maina!»

Êco na, ûna rà tèepaa pâ, â rà côo pâ jèe pwùru.

⁵ Â rà tò naa na i pwêe auipwàni. Â rà côo pwi âboro èpo na é tâa gòro âji îjè, na é coona é ârabwée gòri na pwaa*. Â rà po dau pò, ma wâgotàra.

⁶ Êco na é ina tàra pâ: «Guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba [go tâmogòori pâ] guwà me nau mudà Iésu géee Nazareth, wà pwi ia tanamiriê naa goro *kurucé. Guwà têre, jèe tiàué ni, ba é jèe tàcî géee na aubà, â é jèe wâro côwâ! Ba wàéni é ére, na ia tòpòé naawê.

⁷ Â guwà wâjué côwâ wài, â guwà ina tà Pétéru ma tèpa *câmu kà Iésu pâ, é tapacîwà wâ Galilée wà Iésu. Â guwà o mwa côoê naawê, wàra na ia é jèe ina tàwà.»

⁸ Â rà còobé géee na i auipwàni i pa ilàri, â rà itàa pâ. Â po dau dàpàgà tàra, â rà céca. Â càra caa ina târa âboro imudi, ba po dau wâgotàra.

Nee tii 9–20, âna nye tiàu na pâ Tii Pwicîri naa na grec na muru béaa.

* **16:5** Pwi âboro èpo na é... Pai ina wèe pâ, pwi angela. Côo mwara *Angela* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **16:7** Mataio 26.32; Maréko 14.28

É pipaarié tà tèpa âboro kêe
Mataio 28.9-20; Luka 24.13-53; Ioane 20.11-23;
Apostolo 1.6-11

—Tà Maria gée Magdala

⁹ Na pwapwicîri na bwaa dàuru, âna é wâro cowa gée na aubà wà Iésu. Â é pipaarié béaa tà Maria gée Magdala, wà i tô ilàri, na ia é nama é wâdé na é tü târa ê pâ 7 duée gée gooé.

¹⁰ Â wà tôoni, âna é me, nau piwiâ tà tèpa bée Iésu, ê pwina é còo.

Napwa wailà, âna rà tàgére pijinünü imuru Iésu.

¹¹ Â é ina tàra wà Maria pâ: «É jèe wâro cowa wà Iésu! Ba go còoê!»

Êco na càra caa cèikî naa gooé.

—Tà tupédu a câmu kêe

¹² Pwa tupédu a câmu kà Iésu, âna ru pâra wii naigé, â ru còobé gée na ville. Â é cipàpariru wà Iésu, na jèe ité pai còoê.

¹³ Â ru wâjué cowa, ba na ru piwiâ tà pâra tèpa câmu, êco na wailà mwara, âna càra caa cèikî naa gooru!

—Tà tèpa 11 apostolo kêe

¹⁴ Â Bénabwé wèe, âna é pipaarié tà tèpa 11 *apostolo kêe, wà Iésu, na rà bwaa gére ija. Â é pwarà, â é ina tàra pâ: «Po dau gòo é pûruwà! Tautàwà na guwà cèikî, na rà ina tàwà pâ, go jèe wâro cowa!»

¹⁵ Â é ina tàra mwara pâ: «Guwà pâra pitiri é gòropuu, â guwà inapàpari é *Picémara Wâdé, târa diri é pâ âboro.

16 Â wà pwina é cèikî naa goo, ma *upwaaé, âna ée mwa udò, [â o tâa tée ê *âji wâro]. Â wà pwina caé caa cèikî, âna ée mwa pitèié wà Pwiduée, ma naa wârimuru tée.

17 Wàéni pâ câmu kêe naa goo tàpé na rà cèikî:

Rà o tũ târa ê pâ duée, naa na neeô;

Rà o pwa ê pâ pwâratùra na pâ ité;

18 Rà o cipa ê pâ dòèa naa na îrà;

Rà o wâdo cè jawére bà†, â o càra caa bà goo;

Rà o tòpò ê du îrà naa gò tèpa maagé, â rà o wâdé còwâ.»

19 Géee na càùru ê pai ina kêe tàra pwiri, â dàgòtù too naa napwéretòotù, wà Pwi Ukai Iésu, â é tâa gòro étò kà Pwiduée [ba na é pitûâ wê].

20 Â wà tèpa câmu kêe, âna rà pâpitiri pâ napô, ba na rà inapàpari ê Picémara Wâdé. Â é pitu tàra wà Pwi Ukai. Â é *paâjupâra ê Popai na rà inapàpari, ba é naa tàra ê pátamee, ba na rà pwa ê pâ câmu, na rà pò goo wà tèpa âboro.

16:16 Apostolo 2.38 **16:17** Apostolo 2.4, 8.7 **16:18** Luka 10.19; Apostolo 28.3-6 † **16:18** Rà o cipa ê pâ dòèa...Rà o wâdo cè jawére bà—Pai ina wèe pâ, wiàna rà wâdo... ba càcaa popai goro ê pwina wâdé na jè pwa. Popai goro ê pwina pâri ma tèepaa tà para tèpa câmu kà Iésu. *Jawére bà—Poison.* **16:19** Apostolo 1.9-11, 2.33-34
16:20 Apostolo 14.3; Hébéru 2.3-4

Tii Pwicīri: Âmu Aamwari naa na cî
New Testament in Paicî (NC:pri:Paicî)
Le Nouveau Testament à Paicî

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paicî

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Paicî

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

94c5d202-9853-5b91-879f-4a3023457d58